

1.

ERA.T-76.1.731

P-822

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU RIIKLIK EHITUSKOMITEE
TEADUSLIK RESTAUREERIMISE TÖÖKODA

OBJEKT: Tallinna vanalinn

ŠIFR. NR.: TT-2-67

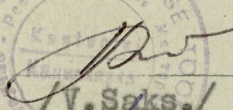
TELLIJA: Tallinna Arhitektuuri Mälestusmärkide
Kaitse Inspektsioon

TEOSTAJA: Teaduslik Restaureerimise Töökoda

Väljavõtted Tallinna vanimatest

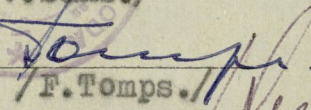
kinnisturaamatutest

VIII osa

Direktor:

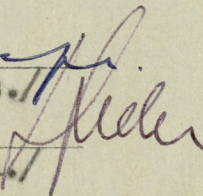
/V. Saks./

Peainsener:

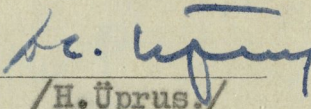
/F. Toms./

Projekt-sektori
juhataja:

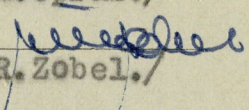
/E. Sedman./

Peaspetsialist
ajaloo alal:

/H. Üprus./

Peaspetsialist
arhitektuuri alal:

/R. Zobel./

Objekti autor:

-

TALLINN 1967.

Väljavõtted Tallinna vanimatest kinnistu-
raamatutest, koostatud dots.L.Tiigi poolt
1967.a. detsembris. VIII osa.

Akteeritud TRT poolt dets. 1967.a.

Jrk. nr.	Aadress	Kinnistu nr.	Lehek. arv
1.	Pikk 71	5-I	3,0
2.	Pikk 71	5-II	2,0
3.	Pikk 71/Tolli 2	7-I	5,0
4.	Tolli 4	7-II	2,0
5.	Tolli 6	8-A	0,5
6.	Tolli 8/Lai 54	167	3,0
7.	Lai 21	138-I	4,0
8.	Lai 25	139	3,0
9.	Aida 4	177	1,0
10.	Lai 33/Käsperti 2	146,148	2,5
11.	Lai 33/Käsperti 2	146,148	3,5
12.	Lai 35	149	1,0
13.	Lai 37	151	0,5
14.	Lai 39	152	4,0
15.	Lai 39	153	4,0
16.	Lai 39	153-II	1,0
17.	Lai 41	158	3,5
18.	Lai 41	159	2,0
19.	Lai 41	161	2,5
20.	Lai 43	162	3,0
21.	Lai 43	163	4,0

Kokku:

55,0

Seega kokku 55,0 : 24 = 2,3 a/pg.

Kompleteeritud: /-R. Zobel./

Pikk tänav 71 (kolmest viilust merepoolne) kinnistu nr.5-I.
 On tõenäone, et 1415.aastal (Erbebuch III,1767), kui Hermen
 Plonnyese kinnistu nr.7 omanikuna loovutas sellest osa Pika
 tänava ääres Hans Hildebrandile (nr.5-II), siis käesolev oli
 viimase päraldiseks ja aktis mainitud poena (mit der boden!).
 Ei ole aga selge, kuidas see jõudis järgmise omaniku kätte -
 17.09.1451 (Rentenbuch 1002) Diderik Strukelbergh laseb kirju-
 tada oma maja peale, mis asub Hans Hildebrandi maja (nr.5-II)
 kõrval, Pika tänava nurgal, vastu Suurt Rannavärvat, viis-
 kümmend marka, mille pealt pärast tema surma makstakse renti
 Oleviste kirikule küünlate jaoks püha sakramendi ette.
 - D.Strukelbergist on esimene teade Tallinnas 1438.a. (Renten-
 buch 893) ja 1452.a. tema poeg Godscalk õpib preestriks.
 1492 (AHB, 5-a) teatest selgub, et viimati on maja kuulunud
 Marten Kloostervelt'ile (sai kodanikuks 1460 ja on surnud enne
 1492) ning nüüd loovutab härra Hermen Smedingk selle maja
 mis asub Wichmani lese maja (nr. 5-II) kõrval, Pika tänava
 nurgal, otse vastu Suurt Rannavärvat, Hinrick Koster'ile
 ning viimane omakorda Hans Bomhouer'ile.
 - Hinrick Koster sai kodanikuks 1470 või 1473, Hans Bomhower
 1483.aastal.
 1545 (AHB, 5-a) Birgitta Bomhouwer, kes viibib Pirita kloost-
 ris (im Closter to Mariendale) loovutab oma maja Pika tänava
 nurgal, vastu Suurt Rannavärvat, härra Curdt Münstermani
lese ja laste võõrmündritele.
 - Curdt Münsterman sai Tallinna kodanikuks 1528, oli raehärra
 1537-1542.
 20.10.1607 (AHB, 5-a) surnud härra Cort Münstermani lese
 ja laste pärijad loovutavad oma sugulasele Ebert Hottfilter'ile
 eelmainitud väikese nurgamaja.

2

Ebert Hottfilter sai kodanikuks 1602.

21.05.1614 pantis ta oma maja Blasius zur Mühlen'ile ja

23.05.1617 (AHB, 5-a) kohtufoogt oma ülesannetes loovutab eemalviibiva Ebert Huttfilteri nimel tema väikese maja, mis asub Pika tänava nurgal, vastu Suurt Rannavärvat, Blasius zur Mühlen'ile. - Viimane sai kodanikuks 1606 ning suri 1628; tema teiseks naiseks oli Medke Boisman, kes 1634 aastal abiellus uuesti bürgermeister Thomas Luhr'iga.

13.05.1625 (NHB, 25-b) kohtufoogt, äraoleva Blaius zur Mühleni nimel loovutab Schweder Hottfilter'ile kui oma venna Euertt Hottfilteri volinikule eelmainitud maja Pika tänava nurgal, vastu S.Rannavärvat ja Matthias Heckeri maja (nr.5-II) kõrval; samas loovutab Schweder Hottfilter selle maja edasi linnakooli kantorile, Daniel Sincknechtile.

- Schweder Hutfilter sai kodanikuks 1588 ja suri 1637; ta oli abielus Tartu raehärra Thieman Schrove tütre Dorotheaga.

Ka muusikamees-kooliõpetaja pärines Tartust, kus 1643-1656 oli veel organistik Ernst Singknecht.

19.10.1649)NHB, 2) surnud kantori Daniel Sinknechti pärijad loovutavad kaaspärijale, Ebert Keutenbrawer'ile tema äiale kuulunud maja, mis asub Pika tänava nurgal, viimase isa, Caspar Keutenbraweri maja (nr.9-II) ja linnamüüri vahel.

- Ebert Keutenbrawer sai kodanikuks 1641 kaubaselina. Mõne aasta pärast päris isalt ka kõrvalasuva kinnistu ja liitis need üheks.

14.05.1728 (NHB, 2-a) sissekandest selgub, et seda kinnistut oli hiljem kasutanud Joachim Schelenius, kuid on teadmata, kas endine (1644-56) Tartu ülikooli professor, kes sündis Pommeris 1612 ja suri Tallinnas 1673, või tema poeg, kaupmees

5

(1685-1727) Joachimus Schelenius. Nüüd kohtufoogt oma üles-
annetes loovutab selle kahest majast koosneva kinnistu
Andreas Berend Frey'le, kes on selle oksjonilt ostnud.

- Viimane sai kodanikuks 1722 ja suri 1749, kuid tema sama-
nimeline isa (kodanik 1686-1705) oli pärast lehestumist abi-
ellunud uuesti 1692.aastal prof. Joachim Scheleniuse tütre
Catharina Schelenia'ga, kes suri alles 1732.aastal ja oli
seega 1728.aastal veel kaaspärija.

11.05.1739 (NHB, 6-a) kohtufoogt loovutab selle kinnistu
kaupmees Johan Diedrich Duborg'ile, kes on selle oksjonilt
ostnud. - Viimane sai kodanikuks 1736 ja suri 1756.

2.05.1740 (NHB, 6-a) Joh. Diedrich Duborg loovutab selle
kinnistu, mis asub Pikal tänaval, Thomas Höppneri (nr.7)
kõrval, Christian Hanemann'ile.

- Viimane sai kodanikuks 1732.a. kaupmehena ja suri 1747.
Ta oli abielus muusikus Peter Trumpi tütre Margaretaga (+1789).
Selle kinnistu järgmisteks omanikkudeks olid:

1756-1784 - Herman Johan Frese (Chr. Hanemanni väimees)

22.10.1812 - Johan Gottlieb Clementz, II gildi kaupmees.

18.09.1814 - Heinrich Georg Felicius.

05.11.1818 - Auguste Margaretha Ahmann, sünd. Nottbeck

08.12.1842 - Andreas Koch

17.10.1897 - Otto Roberti p. Koch

- Oskar Roberti p. Koch

15.10.1932 - Hans Joachim Koch.

9.11.1967

/L. Tiik/
(allkiri)

6.

Pikk tänav 71 (kolmest viilust keskmine) kinnistu nr. 5-II
Kinnistu nr. 7 (Pika ja Telli t. nurgal) omandamise päeval
uus omanik eraldas selles käesoleva iseseisvaks kinnistuks -
8.11.1415 (Erbebuch III, 767) Herman Ploynese loovutab oma
elamu (nr. 7) kõrval, Suure Rannavärava pool asuva maja koos
poega pütsepale Hans Hildebrand'ile. Kinnistule jäi Herman
Ploynese kapitalina 100 marka.

15.02.1454 (Erbebuch III, 1305) Hans Hildebrandi lesk laseb
kirjutada oma maja, mis asub Suure Rannavärava ees, Peter
Templini nurgamaja (nr.7) kõrval, oma õele Berigitte'le,
surnud Michel Hildebrandi lesele ja tema lastele.

- Michel Hildebrand sai Tallinna kodanikuks 1429; tema poeg
Michel sai hiljem Riia peapiiskopiks ja üks tütar abiellus
Jasper Notkega, teine Johan Supheriga, Tallinna bürgermeistriga.
1491 (AHB, 8-b) Michel Hildebrandi pärijate nimel loovutab
bürgermeister Johan Supher Birgittele, surnud Hennynck Wich-
mani lesele ning tema lastele nende elamu, mis asub Suure
Rannavärava ees, Andreas Templini maja (nr.7) ja Hinrick
Kosteri maja (nr.5-I) vahel.

11.10.1530 (AHB, 8-b) pärijad loovutavad eelmäinitud kinnistu,
s.o. maja, mis asub Jacob Klutingki lese (nr.7) ja Suure
Rannavärava pool asuva nurgamaja (nr.5-I) vahel, härra Cordt
Dellinghusen'ile. - Viimane oli Tallinna raehärraks 1525-1533,
oli abielus raehärra Euert Hesselsi tütre Magdalenaga ja suri
enne 1556.a.

22.04.1556 (AHB, 8 b) härra Curdt Dellinckhuseni pärijad loo-
vutavad härra Juen von der Hoyer'le maja, mis asub Michel Klu-
tingi (nr.7) ja Henrich Hotvilteri maja (nr.5-I) vahel.

- Juen von der Hoyer oli Tallinna raehärraks 1550-1559.

- 8.11.1658 (AHB, 8-b) surnud härra Juen van der Hoye kreedito-
 torid loovutavad tema maja ja öue Lambert Kemerlinck'ile .
 - Viimane on sündinud 1522, abiellus Narvas sealse raehärra
 Friedrich Korffi tütre Catharinaga ning suri 1599.aastal.
 Tema samanimeline poeg oli pastoriks esmalt Narvas, siis
 Tallinna Nigulistes, koostas siin esimesed teadaolevad Tallinna
 kalendrid (almanakid) ja suri 1603.aastal.
- 15.10.1618 (AHB, 9-b) surnud Lambert Kemerlinghi pärijad
 loovutavad eelmainitud kinnistu Matthias Hecker'ile.
- 23.10.1618 (AHB, 9-b) Matthias Heckeri lese sõjaaegsed võör-
 mündrid loovutavad mainitud Matthias Heckeri kolmele pojale
 nende isale kuulunud maja, mis asub Suure Rannavärava ees,
 surnud Ebert Holthuseni poja maja (nr.7) ja Ebert Hottfilteri
 maja (nr.5-I) vahel.
- 24.10.1620 (NHB, 3) surnud Mathias Heckeri pärijate võörmündrid
 loovutavad nende isale kuulunud maja härra Carsten Rohde'le
 kui surnud Matthias Heckeri lese advokaadile.
- 25.10.1633 (NHB, 3) Kohtufoogt oma ülesannetes loovutab eel-
 mainitud maja, mis asub Suure Rannavärava ees, härra Johan
 Derenthali maja (nr.7) ja Daniel Sinknehti maja (nr.5-I)
 vahel; Caspar Keutenbrauer'ile. - See sai kodanikuks 1606,
- ~~24.10.1620 (NHB, 3) surnud Mathias oli abielus Ebert Arentsi~~
 tütre Margaretaga ning suri enne 1656.aastat.
- Tema poeg, kaubasel Ebert Keutenbrawer (kodanik 1641.aastast)
 abiellus kõrvalasuva kinnistu (nr.5-I) omaniku, kantor Daniel
 Sinknehti tütreaga ja sai 1649.aastal, pärast äia surma viimase
 maja oma naise kaasavarana endale. Kui isa surma järele ka
 kinnistu nr.5-II temale langes, siis sellest peale on need
 kuulunud pidevalt ühistele omanikkudele - vt.kinnistu nr.5-I
 materjalidest.

9.11.1967

/L.Tiik/

Selle alla on koondatud neli kunagi iseseisvat kinnistut. Neid suvaliselt märkides oleks järjekord: Pika tänava joonel öues märgatavast vanast linnamüürist alates 5-I, 5-II ja 7-I, mis asub Tolli tänava nurgal, ja siis veel 7-II, mis asub juba Tolli tänava sees. 14. sajandi lõpul moodustasid need siiski veel ühise kinnistu, mis kuulus raehärrale (1362-1376) Rychard Ryke'le.

5.11.1400 (Rentenbuch 1407) loovutatakse varemini härra Rychard Ryke kasutuses olnud kinnistu, s.o. Suure Rannavärava ees asuv nurgamaja Wulfard Rosendal'ile, kusjuures raele kuulub selles kinnistus 130 riimargane kapital.

- See Wulfard Rosendal oli enne seda Turu linna bürgermeister, kuid R. Ryke väimehena asus Tallinna, kus suri 1430.a. Pirita kloostri; tema samanimeline poeg elas 1433.a. Viiburis. Tema nime järgi nimetatakse ka kinnistu taga asuvat linna torni "achter deme Wulfarde."

8.11.1415 (Erbebuch III, 766) härra Wulffard Rosendalile kuulunud kinnistu loovutavad (tema väimehe) raehärra (1388-1410) Gherd van der Beke tütre võõrmündrid Hermen Plonyes'ile, kes ei tohi kinnistut võlgadega koormata ilma rae loata.

- See Gherd van der Beke oli esimeses abielus Hinrik Stoltevote tütre ja teises W. Rosendali tütrega.

Herman Plonyes sai Tallinna kodanikuks 1415. aastal. Veel samal päeval loovutas ta saadud kinnistust kaks osa.

8.11.1415 (Erbebuch III, 767) Herman Plonyese loovutab pütsepale

Hans Hildebrand'ile oma elamu kõrval asuva maja, säilitades endale 100 margase kapitali sellel kinnistul. Maja asub elamust S. Rannavärava pool (= tor porten wart). Järelikult on see

9.

kinnistu, mida tähistame - nr. 5-II.

8.11.1415 (Erbebuch III, 768) Herman Plonyes loovutab pütsepa le Clawes'ile oma elamu taga asuva kinnistu (nr.167, mis asul Laia ja Tolli tänava nurgal).

10.05.1443 (Erbebuch III, 1212) Hermen ja Peter Plonniges'ile kuulunud kinnistu, mis asub Rannavärava ees koos poega selle maja taga loovutavad Herman Hermeni poeg Plonniges ja Tideman Louenschede kui Herman Plonnigesi laste vöörmünder, omades kaasvöörmündri Michel Notikeni volitust, Peter Templin'ile.

Peter Plonnigesi tütrele Dorotie'le kuulub kinnistus 800 marka ja Peter Templin Dorotie'd enda juures hoidma, toidu ja riietusega varustama kuni täiseani.

- Järelikult abiellus Peter Plonnigesi lesk Peter Templiniga.

1494 (AHB, 8-a) Andreas Templyni lese ja laste vöörmündrid ja Hans Templyn enda eest loovutavad oma elamu ja kinnistu, mis asub Pikal tänaval, Suure Rannavärava ees, koos kahe kiviaidaga (üks tänava pool ja teine linnamüüri pool - arvatavasti tagahoovis), Hermen Hagen'ile. - See sai kodanikuks 1491 ja on surnud enne 1515.aastat.

Seejuures on Tolli tänava joonel (in der suster dwerstraten) Herman Hageni kahe maja vahel mingisugune väike maja jäänud Andreas Tempelyni lesele ja lastele (AHB, 111-a, 1505.aastal), mille 1511.aastal Hans Rudkerth loovutab samale Herman Hagenile. Usutavasti on see kinnistu nr. 7-II.

1515 (Aa 16, lk. 59) määravad surnud Herman Hageni laste vöörmündrid, et tütre Dorothie Hageni abiellumisega loovutatakse tema mehele Jacob Klutingk'ile kaasavarana isa elamu ja öue koos öues asuva kiviaidaga ja teise kiviaidaga, mis asub öuevärava kõrval ja kinnistu nr.9 öuevärava vastas (seega Tolli

10.

tänaava joonel) ning elamuga ühise katuse all. Dorothe
vend Jürgen saab 450 marka ja Hermen 250 marka isa pärandist.
Selle vormistamine toimub alles aastate pärast:

1517 (Aa 7, 144) Hermen Hagen, surnud Herman Hageni poeg,
loovutab oma õemehele Jacob Klutinck'ile oma osa isa kinnis-
tuist.

1524 (AHB, 8-a) surnud Herman Hageni kreditorid ja tütre
võõrmündrid loovutavad Pikal tänaval, Wichmani lese maja
(nr.5-II) kõrval asuva elamu ja kinnistu Jacob Klutingk'ile.
- Vinmane sai kodanikuks 1516 ja on surnud enne 1527.aastat.

21.09.1543 (AHB, 2) kantakse surnud Jacob Klutingi elamu koos
õuevärava kõrval asuva kiviaidaga Berndt Buschmani nimele
tema kaasvarana. Kinnistu asub Pika tänaava nurgal, surnud
härra Curdt Dellinckhusni selle maja (nr. 5-II) kõrval,
milles elab Diderick Dorneman.

- Berndt Buschman sai kodanikuks juba 1518 ja suri 1547.
Järelikult on ka siin tegu hilise vormistamisega.

27.04.1554 (AHB, 2) Bernt Buschmani lese, Dorthie Buschmani
võõrmündrid loovutavad eelmainitud kinnistu, s.o. Suure Ranna-
värava ees, Pika tänaava nurgal asuva elamu koos õuevärava
kõrval (Tolli tänaval) asuva kiviaidaga, Michel Kluting'ile.
- See oli eelmainitud Jacob Klutingi poeg, sai raehärraks
1568 ja suri ca 1596. aasta paigu.

6.04.1610 hagesid seda kinnistut Ewert Holthusen oma naisega
Agneta Kluting'iga ja teiselt poolt Heinrich Hortmani lese,
Agneta Rötgersi võõrmünder Jörgen Wangersen. Kinnistu langes
esimesele.

8.05.1618 (AHB, 2) härra Michael Klutingi tütre (ja Ebert
Holthuseni lese) mees Cort Buitar loovutab surnud Ebert Holt-
huseni laste võõrmündritele kinnistu, mis asub Suure Rannavä-

11.

rava ees, Pika tänava nurgal ja Matthias Heckeri maja (nr. 5-II) kõrval, koos õuevärava kõrval asuva kiviaidaga, 23.10.1621 (AHB, 2) Eberhardt Holthauseni alaealiste laste võõrmündrid loovutavad eelmainitud kinnistu bürgermeister Johan Derenthal'ile . - See pärines Vestfaalist, oli sündinud 1575, saanud dr.jur. kraadi, sai 1606 Tallinna sündikuks ja oli 1608-1628 bürgermeistriks ning suri 1630.a. Tema esimene naine oli Anna von Campen, teine Rostoki raehärra Stephan Dobbini tütar Anna (+ 1637).

22.04.1651 (NHB, 4) härra Johan Derenthali pärijad loovutavad oma isa kinnistu, mis asub Suure Rannavärava ees, Pika tänava nurgal, Caspar Koutenbroweri (nr. 5-II) ja Christian Tunderi (nr.7-II) vahel, koos õuevärava kõrval asuva kiviaidaga ning vaba juurdepääsuga linnamüüri äärest (= nebst einer freyen Ausfahrt hinter der Stadtmawren) Jacob Höppener'ile.

- Jacob Höpner sündis Lüübekis 1611, sai Tallinna kodanikuks kaubaselina 1644, mil abiellus Reinhold Rohde tütre Elisabeth-Brigittaga; ta suri 1668 ning tema lesk 1696.a.

17.10.1729 (NHB, 4-a) Barthold Stralborn loovutab surnud Jacob Höppeneri kõigi pärijate nimel selle kinnistu, mis asub Suure Rannavärava ees, Andreas Berend Frey (nr. 5-I ja 5-II) ning surnud Peter v. Spreckelseni (nr. 7-II) vahel, kaupmehele Thomas Höppener'ile. - See sai kodanikuks 1727, mil abiellus assessor Bernhard v. Thiereni tütre Anna Catharinaga; ta suri 1773 ning tema lesk 1789.aastal.

19.10.1782 (NHB, 4-a) Thomas Höppeneri lesk, Anna Catharina von Thieren loovutab kaupmehele Wilhelm Oom'ile viimase poolt oksjonilt ostetud kinnistu, mis asub Christian Hanemanni (nr. 5-I ja 5-II) ja Thomas Höppeneri lagunenu maja (nr.7-II)

vahel. - Wilhelm Oom sündis Tallinnas 1725, sai kodanikuks 1764 ja suri 1800.

15.10.1784 (NHB, 643-a) Wilhelm Oom loovutab Christian Friedrich Hippius'ele oma maja, mis asub Suure Rannavärava ees, Pika tänava nurgal, Herman Joh. Frese (nr.5) ja ostja C.Fr.Hippiuse lagunenud maja (nr.7-II) vahel.

- Christian Friedrich Hippius sündis Tallinnas 1736, sai kodanikuks 1761, raehärraks 1797 ning oli bürgermeistriks 1811-1823 ja suri 1824. Ta oli abielus Hageri pastori Joachim Nicolas Wilckeni tütre Anna Margarethaga (+1798).

Seejärelle olid antud kinnistu omanikeks:

- 29.11.1838 - Johan Rudolph Hippius'e pärijad.
- 02.05.1850 - Anna Margaretha v.Schmidt, sünd.Hippius
- 18.09.1856 - Alexis Ungern-Sternberg, parun.
- 17.06.1860 - Andreas Christian Koch, konsul.
- 17.10.1897 - Oskar Roberti p. Koch.
- 15.10.1932 - Hans Joachim Koch

Aastal 1784 loondas Chr. Friedr. Hippius enda kätte kinnistud nr. 7-II ja 7-I (s.o. käesolev, kuid 1856 need lahutati uuesti. 1860.aastal Andreas Chr. Koch omandas oma senistele (nr.5-I ja 5-II) lisaks käesoleva, millest peale on need kolm hoonet Pika tänava joonel kuulunud kokku.

9.11.1967

/L.Tiik/
(allkiri)

Tolli tänav 4

Kinnistu nr. 7-II

See oli suure kinnistu nr. 7 (Pika ja Tolli tänava nurgal) osa, mis jäi Andreas Templini lesele ja lastele, kui need nurgapealse maja koos kahe aidaga loovutasid Herman Hagenile (1494.a. AHB, 8-a).

1505.a. (AHB, 111-a) kuulub Andreas Tempelyni lesele ja lastele maja, mis asub Tolli tänaval (in der suster dwerstraten), Herman Hageni kahe maja (nr.7-I ja 167) vahel.

1511 (AHB, 8-a) Hans Rudkerth loovutab Herman Hagen'ile väikese elamu, mis asub sama H.Hageni elamu (nr.7-I) ja tema uue väikese maja (nr.167)krundil) vahel.

4.12.1533 (AHB, 4-a) Herman Hageni laste vööründrid loovutavad ühe väikese maja koos selle taga asuva (ilmselt vastu linnamüüri) kiviaidaga, mis paiknevad Berndt Busmani (sic!) (nr.7-I) ja Hans Kniperi maja (nr.167) vahel, Mauritius Schmaker'ile. - Viimane sai kodanikuks 1533.a.

13.10.1543 (AHB, 4-a) surnud Mauricius Schomakeri lese ja laste vööründrid loovutavad (lese) kaasavarana selle maja koos kiviaidaga, mis asuvad Bernt Buschmani kiviaida (nr.7-I) ja Clawes Rode maja (nr.167) vahel, Andreas Helleman'ile.

- Viimane sai kodanikuks 1542.aastal.

25.05.1563 (AHB, 4-a) Andreas Helleman loovutab oma senise maja ja õue, mis asuvad Michel Klutingi kiviaida (nr.7-I) ja Hartwich Cordese (nr.167) vahel, noore Mauritius Schomakeri pärijatele.

17.08.1583 (AHB, 4-a) Mauritius Schomakeri pärijad loovutavad oma kinnistu härra Michael Klutingile , seega nr.7-I omanikule.

22.10.1583 (AHB, 4-a) härra Michael Kluting loovutab selle kinnistu Paul Czingelman'ile.

24.10.1623 (AHB, 18-b) Pawell Singelmani lese ja laste sõjaaegne võõrmünder loovutab selle kinnistu härra Johan Derenthalile, linna bürgermeistrile (jällegi nr. 7-I omanikule).

16.04.1630 (NHB, 5) bürgermeister Johan Derenthal loovutab oma tütre Beata mehele, Johan von Spreckelsen'ile maja ja kinnistu, mis asub Pika ja Laia tänava vahelises põiktänavas, loovutaja majade (nr.7-I) ja härra Hinrich Dahli majade (nr.167) vahel.

28.10.1642 (NHB, 5) Johan von Spreckelseni lese ja laste võõrmündrid loovutavad eelmainitud kinnistu Christian Tunder'ile.

27.10.1654 (NHB, 5) kohtufoogt oma üleannetes loovutab kinnistu, mis asub väikeses põiktänavas, Jacob Höppeneri õuevärava (nr.7-I) ja Diedrich Dahli maja (nr.167) vahel, Peter von Sprekelsen'ile. - Viimane sai kodanikuks kaubaselina 1648, mil abiellus Christian Cordese türttega, ning suri 1657.aastal.

11.05.1739 (NHB, 5-a) kaupmees Eberhard zur Mühlen loovutab "koduste vaeste kassa" (Hausarmen Casse) nimel kinnistu, mis asub Thomas Höppeneri õuevärava (nr.7-I) ja Diedrich Dahli nimel oleva, kuid kõrgele kroonule kuuluva maja (nr.167) vahel, Johan Diedrich Duborg'ile, kes selle on oksjonilt ostnud. - Samal ajal ostis see Duborg ka kinnistu nr.5.

27.10.1749 (NHB, 5-a) kaupmees Joh. Diedrich Duborg loovutab selle lagunenu maja, mis asub kõrgele kroonule kuuluva maja (nr.167) ja Thomas Höppeneri õuevärava vahel, samale kaupmehele Thomas Höppener'ile, nr.7-I omanikule.

24.10.1783 (NHB, 644) kohtufoogt oma ülesannetes loovutab selle Thomas Höppeneri nimel oleva lagunenu maja, mis asub väikeses põiktänavas, kõrge kroonu lagunenu (s.o. põlenud)

157
maja (nr.167) ja Wilhelm Oomi öuevärava (nr.7-I) vahel,
koos juurdekuuluva öue ja iseseisva väljapääsuga, Christian
Friedrich Hippius'ele , kes selle oksjonilt on ostnud.
Järgmisel aastal ostis sama Hippius ka kinnistu nr. 7-I
ning liitis need.

Kinnistu järgmised omanikud olid:

29.11.1838 - Johan Rudeolph Hippius'e pärijad

02.05.1850 - Anna Margaretha von Schmidt, sünd.Hippius

18.09.1856 - kinnistu jagati kaheks:

nurgamaja (nr.7-1) Alexis Ungern-Sternbergile
ja käesolev nr.7-II krahv N.Buxhöwdenile.

23.05.1861 - Johan Wilhelm Wilhelmi, möldermeister

11.02.1894 - eelmise lesk, Julia Martini t.Wilhelmi ja pojad

15.07.1900 - lesk, Julia Martini t.Wilhelmi.

9.11.1967

/L.Tiik/
(allkiri)

Tolli tänav 6

Kinnistu nr. 8-A

Kinnistu nr.8 asub Pika tänav idaküljel - nr.66, kuid
ühise omaniku tõttu sai Tolli tänav objekt selle päraldisena
sama numbri, kuid A-ga.

Kinnistud nr. 7-I ja 7-II olid 1784.aastal koondunud ühise
omaniku - Christian Friedrich Hippiuse kätte.

29.11.1838 läksid need koos Johan Rudolph Hippiuse pärijatele.

18.04.1850 eraldati selles ühisest kinnistust osa nr. 8-A
all Dorothea Margaretha Elisabeth von Höppener'ile (sündinud
Hippius).

26.06.1851 läksid viimase nimelt nii kinnistu nr. 8 kui ka
nr. 8-A üle uuele omanikule, kaupmehele ja Hannoveri kuning-
likule konsulile Ernst Carl Friedrich Baetge'le.

19.04.1895 - lesk, Berta Ernsti t.Koch, sünd.Baetge ja teised.

07.09.1895 - Eduard Ernesti p.Baetge

24.07.1926 - tema pärijad.

09.03.1929 - Ellinor Armsen ja Erna Körber, sündinud Baetge'd.

9.11.1967

/L.Tiik/
(allkiri)

Lai tänav 54 / Tolli tänav 8

Kinnistu nr. 167

8.11.1415 (Erbebuch III, 768) kinnistu nr.7 omanikuks saanud Herman Plonyes loovutab osa sellest, mis asub elamu taga, Clawes pütsepale (boedeker).

30.03.1424 (Erbebuch III, 917) pütsepp Clawes Hilbrand loovutab kinnistu, mis asub Herman Plonyese kinnistu (nr.7) taga, pütsepale Tidike'le.

6.08.1451 (Erbebuch III, 1284) pütsepa Tideke lesk laseb oma kinnistu, mis asub Peter Templini (nr.7) taga, kirjutada Oleviste kirikule. Kirik annab lesele 4 marka aastas kuni tema surmani ja vajalikud parandused maja juures teevad kiriku võõrmündrid kiriku kulul.

Siin vahepealne kontakt puudub.

17.11.1500 (Rentenbuch 1248) härra Johan Kullarti kui Jaani seegi võõrmündri käsul on Herman Hagen lasknud müügile senise pandi - väikese maja, mis asub Templini lese (nr.7) 7-II ja linnale kuuluva tühja ruumi vahel, millel lasub 200 margane kapital ja selle pealt saamata 14 aasta kasvik.

Samal päeval raehärra Johan Grist bürgermeistri asemikuna loovutab selle maja Herman Hagen'ile (sellele kuulus juba nr. 7-I).

1525 (AHB, 112-a) surnud Herman Hageni laste (Anneke ja Magdaleneke) võõrmündrid loovutavad kaasavarana Hans Kniper'ile maja, mis asub Pika tänava nurgal paikneva Jacob Klutingi elamu (nr.7-I) taga, koos väikese nurgamajaga selle kõrval, Laia tänava pool. (Nähtavasti ei ulatunud siiski Laiale tänavale)

13.05.1541 (AHB, 112-a) surnud Hans Kniperi lese võõrmündrid loovutavad kaasavarana Clawes Rode'le maja ja öue koos kahe väikese elamuga selle kõrval, Laial tänaval, mis asuvad surnud Mauritius Schomakeri maja (nr.7-II) ja tühja platsi vahel.

12.10.1548 (AHB, 112-b) Clawes Rode lese ja laste vööründrid loovutavad Hertwich Cordess'ile kaasavarana ühe maja ja õue koos kahe väikese elamuga selle kõrval, Laial tänaval, Andreas Hellemanni (nr. 7-II) ja tühja platsi vahel. Hooldada jäävad ka Clawes Rode lapsed - Dortieke ja Claweschen.

- Hertwich Cordess sai kodanikuks 1548.

1557 mäinitakse tema naise Anneke testamendis lastena Hans Kniper'it ja Clawes Rodet. Järelikult oli H.Cordess Annekesele juba kolmas mees.

21.10.1600 (AHB, 112-b) surnud Steffan Stalmeisteri lese, nüüd Hinrich Dale naise ja selle kaaspärijate vööründrid loovutavad surnud Hartwich Cordese nimel oleva kinnistu, s.o. elamu ja kaks väikest elamut, mis asuvad Andreas Hellemanni (nr.7-II) ja tühja platsi vahel, Hinrich Dale'le (ka Dahl).

- Nähtavasti oli Diderick van Schoteni (1563-1602) teine naine selle maja resp. kinnistu pärijaks. Sellest abielust sündinud Margareta v.Schoten oli Steffan Stalmeisteri (kod. 1565) lesk, kes 1594 abiellus Hinrich Dahl'iga. Viimane sai kodanikuks 1594, raehärraks 1604 ning suri 1632; tema lesk suri 1640.

25.04.1645 (NHB, 6) surnud raehärra Hinrich Dahli pärijad loovutavad oma kaaspärijale, Diedrich Dahl'ile tema isa maja koos kahe väikese elamuga Laial tänaval, Christian Tunderi maja (nr.7-II) ja Hobuveski (Roßmühle) vahel.

- Daedrich Dahl sai kodanikuks kaubasellina 1643, oli raehärra 1658-1661 ning suri 1665; tema lesk, Agneta von Wangersheim suri 1699.aastal, nende poeg Heinrich 1710.aastal.

Põhjasöja lõupoolel ehitati kinnistu nr.167 krundile n.n.

Peetri linna palee tsaar Peeter I jaoks. Hiljem võeti see

kasutusele koolimajana kuni põles maha. Sajandi lõpul siinsed ehitused taastati ja võeti kasutusele tollimajana, kust sai alguse ka tänaseni püsinud nimi - Tulli tänav.

Selle kinnistu puhul ei ole selge, milline oli ta ulatus kuni 18. sajandi alguseni ja mida on mõeldud korduvalt mainitud tühja platsi all, mis kuulus linnale. See võis kuulda olla praeguste möödetege väljak kuni Hobuveskini, kuid ei puudu ka võimalus, et n.a. Peetri palee ehitamiseks võeti maad väljaku alast juurde ka kogu krunt sellega kasvas suuremaks kui oli eelmistel sajanditel.

Üks on aga kindel, et krundid esialgu ei ulatunud välja linnamüürini, vaid müüri ja kruntide vahel oli läbipääs. Nähtavasti 18. sajandil on see läbipääs likvideeritud ja krundid saanud juurdelõikeid niivõrd, et näiteks Wulfardi-tagune torn on haaratud kvartali sisse. Ka kinnistu nr.3 (Pikk tänav 73) asub tegelikult väljaspool vana linnamüüri ja Pikalt tänavalt õue pääsedes võib näha väikest osa vanast linnamüürist kinnistu nr.5 ja nr.3 vahepiiril.

9.11.1967

/L.Tiik/
(allkiri)

Lai tänav 21.

Kinnistu nr. 138- I.

1467(AHB, 92- a) sissekandest selgub, et bürgermeister (1436-1445' Johan Sunnenchin' ile on kuulunud siin suur kinnistu(nr. 138- I ja 138- II), mille nüüd tema poeg Hinrik Sunnenschin loovutab oma õemehele Gerd Sasse' le.

Kinnistu asub Laial tänaval, härra Johan Zuperi maja (nr. 134) ja härra Hinrik Schelwendi kinnistu(nr. 139' vahel. Siin on elamu, tühi ruum härra J. Zuperi kõrval ja 14 talli aias, mis asub maja taga.

1480(AHB, 92-a) kinnistu nr. 139 omanik Reynold Schelwent loovutab Gherd Sassele maa- ala ' de weerstede' ,mis asub G. Sasse maja(nr. 138' ja " Lange houe " vahel.

1490(AHB, 92- a) Gerd Sasse loovutab oma tütre mehele Hans Hertzeveld' ile elamu ja kinnistu, mis asub härra Johan Superi (nr. 134) ja Gerdi elamu (nr. 139) vahel, Laial tänaval, või oli Gerdi elamu kinnistul nr. 138- II ?

- Hans Hertzevelt sai kodanikkaks 1490, raehärraks 1494 ja bürgermeistriks 1497 ning suri 1500a. ta oli abielus Gerd Sasse tütre Margarete' ga.

1514(AHB, 93-a) härra Johan Hertzeveldi lese võõrmündrid loovutavad tema vennale, Hans SzassZe' le lesele langendä kolmandiku õuest ja majast, milles Hans nüüd elab, ning peale selle veel " nunnade " taga asuvad 6 talli koos 3 kiviaida^{ga} nende kõrval, lese väravast kuni " spyenner bede'ni" (nähtavasti köiepunuja töökoda Aida tänava ääres) , ja lese osa tühjast platsist (ere andel an deme leddighen rume' , kus elab voorimees Jacob. - Ilmselt kehtib see kõik kinnistu nr. 138- II kohta.

1514(AHB, 92- a) Hans Zasse loovutab oma õele Marga - retele, härra Johan Hertzeveldi lesele ning selle pärija - tele need 6 talli, mis asuvad lese õueväravast kuni kolme kiviaidani .- Siin on tegemist juurdelõikega nr. 138- II alt nr. 138- I alla.

21.
1524 (AHB, 92-a) Hans Herseveldt ja tema õemehed, härra
Euert Rotert ning Jürgen van der Heyde loovutavad eelmaini-
tud kinnistu, mis asub Laiial tänaval, koos uue talliga maja
taga, õuevärava juures, Marten Herseveld' ile.

- Viimast mainitakse raehärrana 1539. aastal, kuid juba
1542. aastal surnuna.

8. 12. 1561(AHB, 92- b) härra Marten Hersefeldi lese ja
teiste pärijate võõrmündrid loovutavad kaaspärijale Tylman
Hersefeldile selle isale kuulunud kinnistu, mis asub
Laiial tänaval, Euert Eckholti(nr. 134) ja Christoffer
Kappeli maja (nr. 138- II) vahel, koos kahe elamuga Aida
tänavaaäres (= achter der mueren).

26. 10. 1621 (AHB, 92- b) Jürgen Hirschfeldt loovutab
oma isale kuulunud maja ja kinnistu, mis asub Laiial tänaval,
Ebert Eickholti (nr. 134) ja Albrecht Lantingi(nr.
138- II) vahel, oma venna, Hans Hirschfeldti lesele ja
pärijatele.

Veel loovutab Jürgen Hirschfeldt samalelesele ja pärijatele
ühe elamu, mis asub (Aida tänavaaäres - hinter der
Jungfrauen Closter Mauren) õuevärava kõrval.

Ja samas loovutab Dietrich Korbmacher oma ämma, Hans
Boismani lese ja selle pärijate volitusel lese väime-
hele, Heinrich Sircks ' ile teise n^õest elamutest,
mis asuvad surnud Tilman Hirschfeldti õuevärava kõrval,
vastu Nunnakloostri müüri (= hinter der Jungfrauen Clos-
ter Mauren.)

- Seega 1561. aasta aktis mainitud kahest majast Aida
tänavaaäres, õuevärava kõrval, jäi üks nr.138-I juurde,
kuid teine läks Heinrich Sircks ' ile.

15. lo. 1624(AHB, 91-b) Hans Hirschfeldi lese sõjaaegne vöörmünder ja Caspar Goldberg Tileman Hirschfeldi eest loovutavad Henrich Sircks' ile eelmainitud Hirschfeldi maja koos ühe väikese majaga õuevärava juures, seemiseparkali Bastiani(perekonnanimega Hederich, kinnistu nr. 174) ja Henrich Sircksile kuuluva teise väikese maja vahel.

-Henrich Sircks (ka Sirke, Circks) sai kodanikuks 1617 ja on surnud enne 1638. aastat.

5.11. 1652(NHB, 127) Tileman Hirschfeldt koos teiste pärijatega loovutavad Elert Reese' le surnud Henrich Sircksi elamu koos väikeste elamutega, mis asuvad Laial tänaval, surnud härra Matthias Pforte (= Poorten, kinnistu nr. 134) ja Jobst Riesenkampfi (nr. 138- II) vahel.

- Elert Reese sai kodanikuks 1634, abiellus raehärra Bartholomeus Roterti tütre Belke' ga ja on surnud enne 1658.a.

25. lo. 1687(NHB, 127) kohtufoogt oma ülesannetes ja rae erilisel loal loovutab maapealikule (Landtshöffding) ja parunile, Hans Heinrich von Tiesenhausen' ile maja ja kinnistu, mis asub Laial tänaval, surnud Gebhard Himseliuse (nr. 138- II) ja surnud Gotthard Poorteni(nr. 134) elamute vahel.

- See H. H. Tiesenhausen sündis 1628, oli Rakvere ja Porkuni omanik ning landraat ja suri 1710. a.

6. 05. 1726 (NHB, 126- a) linna maakler, Jacob Johan von Tiesenhauseni volitusel ja nimel loovutab Johan Joachim Rodde' le varemeis majaplatsi, mis asub Christoph Krechteri (nr. 134) ja ostja (Rodde) elamu (nr. 138- II) vahel. - Viimane, s. o.

Joh. Joachim Rodde sai kodanikuks 1715, raehärraks 1726 ning suri 1743 ; ta oli abielus kaupmees

Christian Flügge -

13.

11.05. 1772 (NHB, 672) Diedrich Rodde loovutab enda ja oma kaaspärijate (Hamburgi kaupmees Berend Johan Rodde ja Tallinna Kaupmees Otto Wilh. Oldekop j.t.) nimel härra Adam Heinrich Brockhausen' ile surnud Joh. Joachim Rodde nimel oleva kinnistu(nr. 138-I +138- II), mis asub Laial tänaval, kõrgele kroonule kuuluva maja (nr. 139) ja Joh. Christian Cerneti maja (nr. 134) vahel. Siin on elamu ja selle kõrval tühi majaplats(nr. 138-I).

- See Adam Heinr. Brockhausen sündis 1713, sai kodanikuks 1744, raehärraks 1766 ning suri 1787; tema esimeseks naiseks oli eelmainitud rhr. Joh. Joachim Rodde tütar Maria Helena (+ 1759) ja teiseks- Haljala pastori Georg Sableri tütar Hedwig Christina(+ 1788).

Selle kinnistu järgmised omanikud olid :

19. 06. 1788- lesk Hedwig Christina Brockhausen, sünd.Sabler.

28.08.1790- Joh. Georg Wilhelm Felicius

Seejärel eraldati siit osa(nr. 138- I) ja müüdi(aeg?) Justus Johan Riesenkauf' ile, kes suri 1823. Ja edasi -

28. 02. 1827- Christoph Johan Hoepfener

30. 03. 1848- Johan Christoph Hoepfener

30. 11. 1879- tema pärijad

22. 01. 1885- advokaat Woldemar Höppener

14. 10. 1905- Rudolph Eduardi p. Höppener

30. 06. 1917- ins.- arhitekt Jaques Rosenbaum

21. 11.1936- Rosen & Co, liitis kinnistuga nr.134,nagu ka kinnistu nr. 138- II.

Tegelikult oli juba arhitekt Jaques Rosenbaum 1917 . aastal lühikest aega nende kolme kinnistu omanikuks, kuid siis müüs nr. 134 Rosen & Co-le ning 19 aastat hiljem ka teised kaks.

Lai tänav 25.

Kinnistu nr. 139

1467.a. on see kuulunud raehärrale Hinrick(II) Schelewend'ile.

1480(AHB, 92-a) loovutab Reynold Schelwent sellest osa (de woerstedes), mis asub " Lange houe" ja Gerd Sasse maja nr.138 vahel, samale Cherd Sasse'le.

Hiljem on ilmselt kogu kinnistu läinud Sasse perekonnale.

14.08. 1525(AHB,93-a) bürgermeister Hinrick Smidt kui Tartu ja Tallinna kirikute toomhärira, magister Cerdt Sassze volinik ja eestkostja, loovutab isa pärandist magister Gertile langenud osa surnud Hans Sassze lesele ja tema lastele(Elszebe, Gerdt ja Goddert). Kinnistu asub surnud Hans Sassze elamu(nr. 138) ja Hans Schulte kinnistu(nr. 140 + 141 vahel, Laial tänaval.)

24. 11. 1530(AHB, 93-a / Hans Sasse lese ja tema laste võõrmündrid loovutavad Cordt tor Telt' ile Laial tänaval, Sasse lese maja ja Henrick Schulte maja vahel asuva tühja ruumi, mida nimetatakse pikaks hooviks(de lange houe geheten). koos viljapuuaiaga selle taga.

- Cordt tor Telt sai kodanikuks 1524, oli raehärraks 1550 ning suri 1551.a.

17. 05. 1555 (AHB, 98-b) surnud härra Curt tor Telti kreditorid loovutavad temale kuulunud elamu ja õue, mis asuvad Laial tänaval, Christoffer Kappeli(nr. 138- II) ja Pika õue vahel, Tomas Vegesack' ile . - See oli abielus Cort tor Telti tütre Elsabe'ga, oli laevaomanik ja Viti mõisa omanik ning suri 1570. aastal.

5. 05. 1575 (AHB, 98- B) surnud Tomas Vegesacki laste võõrmündrid loovutavad eelmaintud maja ja kinnistu Hans von Wangersen' ile. - Viimane sai " mustpeaks " 1566, kodanikuks 1574, raehärraks oli 1575- 1583, ta oli abielus Thomas Vegesacki tütre Catharinaga, kes hiljem abiellus veel Bendix Beckhuseniga (raehärira 1601- 1602.)

6. 05. 1606 (AHB, 98-b) - härra Johan von Wangerseni pärijad loovutavad raehärrale, Jobst Dunte' le elamu ja kinnistu, mis asub Hans von Rentelni (nr. 138- II) ja " Lange hofi" vahel.

- See Jobst Dunte sündis 1569, sai " mustpeaks " 1592, kodanikuks 1595, raehärraks 1604 ning suri enne 1631. aastat. Tema teine naine oli noorema Hans von Wangerseni (+ 1603) lesk, Dorotie Holthusen (+ 1635). Selle kaudu oli ta antud kinnistu kaaspärijaks.

3. 05. 1631(NHB, 125) vennad Dunted loovutavad oma emale, Jobst Dunte lesele, proua Dorotee Holthusen' ile ja tema surma juhul tema pojale, Hans Dunte' le maja ja kinnistu, mis asub Albrecht Lentingi(nr. 138- II) ja " Lange Hofi " vahel, koos maja taga asuva õueaiaga ja Dunte' de poolt osalt raelt, osalt Jwan von der Hoyer'lt (sai 1627.a. kinnistu nr. 140 + 141 omanikuks) ostetud platsiga.

- Hans Dunte sai kodanikuks 1630, abiellus Caspar Dellings- hauseni tütre Agnetaga ja suri 1640.

28. 04. 1637(NHB, 125) Hans Dunte volinik loovutab härra Philip Scheiding'ile, Eestimaa vürstiriigi kubernerile ja Tartu õuekohtu presidendile, eelaminitud maja ja kinnistu, mis asub surnud Albrecht Lantingi (nr.138- II-) ja " Lange Hofi " v ahel. Selle akti juures on märgitud, et kuigi linnaõiguse järgi ei tohi linnas loovutada ühtegi maja aadlisoost isikule, kes pole andnud vannet linnale, on raad siiski otsustanud antud juhul seda lubada ja eelaminitud maja kirjutada P. Scheidingile ja tema pärijatele. Nii kaua kui maja püsib tema sugukonna käes, on see vaba linnale langeva - test maksudest, kuid jääb linna jurisdiktsiooni alla . Kui aga majja asub mõni kodanik, siis see isiklikult kannab kõiki kodaniku kohustusi ka linna vastu.

Philip Scheiding abiellus teistkordselt Tallinnas 1633a. surnud bürgermeisteri Herman Lühtri tütre Catharinaga ja suri 1646. aastal. Kinnistu jäi pärijate valdusse. 22. lo. 1751 (NHB 125-a) kindral- major von Maydelli lese, sündinud Amalia Charlotta von Scheidingi ja kammerjunkru, parun Otto von Scheidingi volitusel loovutab kaupmees Otto Reinhard Veh senise Scheidingite kinnistu, mis asub Johan Huecki (nr. 140) ja surnud Joh. Joachim Rodde majade (nr. 138- II ja 138- I) vahel, Tallinna linnale (hiesigen Stadt- Publicum).

26. 04. 1757 (NHB, 125-a) rae volitusel loovutatakse see kinnistu Arnold Dehn' ile. - See oli saanud koda - nikuks 1740 kaupmehena, sai 1760 reaehärraks ja suri 1798. a. Ta oli abielus kaupmehes Peter Duborgi lesega , Charlotta Clayhills' iga, kes suri 1787. a.

7. 05. 1764 (NHB, 125- a) Joachim Dehn oma venna, Arnold Dehni nimel loovutab selle kinnistu, vastavalt 29. 04. 1764 sõlmitud müügilepingule, kõrgele kroonule.

Kuni 1887. aastani kasutati siinseid ruume sõjaväe kasarmuna.

1887. aastal alustati ümberehitamist koolimajaks' (grose Töcherschule).

1913. a. töötas seal veel Linna I järgu tütarlaste kool ja selle kõrval ka Linna tütarlaste kaubanduskool.

1920- dail aastal töötas seal Tallinna linna II alg - kool.

" Lange Houe ", mida mainitakse 1480 - 1662 on kuulunud linnale ja aegade jooksul liidetud osalt 139 alla, kuid peamiselt 140 alla.

Aida tänav 4.

Johan Joachim Rodde ühendas 1726. aastal enda kätte kinnistud nr. 138- I ja 138- II. Tema lesk suri 1767. aastal ja selle järele tuli pärandi jaotamine.

17. lo. 1768 (NHB, 668) sissekandest selgub, et väikeses(Aida) põiktänavas, härra Arnold Dehni kiviaida(nr. 176) ja kaupmehe Joh. Chr. Gerneti öuevärava(nr. 134) vahel asuv maja langes pärandi jagamisel härra Adam Heirich Brockhausenile.

Viimane müüs selle Christian Friedrich Hippus' ele; kelle nimele see nüüd kantakse.

- Adam Heinrich Brockhausen(kod. 1744-1787) oli surnud J.J. Rodde väimees.

- Christian Friedrich Hippus sündis Tallinnas 1736 , sai kodanikuks 1761, raehärraks 1797, bürgermeistriks 1811 ja suri 1824.

Seejärele olid selle kinnistu omanikeks:

- 05. 09. 1839- krahv Carl von Manteuffel
- 08. 05. 1845- Leopoldine ja Dorothea Adamsohn' id
- 07. 04. 1894- saksa kodanik Herman Johandi p.Fritz
- 22. 05. 1898 - Roman Alexandri p. von Antropoff
- 18. 11. 1908- Karel Johani p. Malten
- 21. 11. 1936- Rosen& CO liitis nr. 134 alla.

Lai tänav 33¹ Käsperti 2.

Kinnistud nr. 146 ja 148.

Käesolevas jälgime nr. 148 materjale.

1478(AHB, 99-a) Hans Borchman(1466 sai kodanikuks Hans Berkhane?) loovutab Bertolt Rauenstorp' ile elamu ja kinnistu, mis asub Laial tänaval, Oleviste pastoraadi(nr.149 ja 151) ning Noe lese maja(nr. 146-)vahel.

- Bertolt Rauenstorp sai kullassepameistriks 1468, kodanikuks 1477, ameti eldermaniks 1480 ning suri 1514.a. Tema tütre abiellusid kohalike kullasseppadega ja pärandina on kinnistu jõudnud Hans Tacke kätte, kes sai kodanikuks 1551.a. 28. 04. 1592 (AHB, 99-a) surnud Hans Tacke kinnistu kreditorid loovutavad Herman Reimers' ile maja, mis asub Oleviste pastoraadi ja härra Jochim Walteri maja (nr. 146) vahel, koos talliga vastu linnamüüri ja väikese kiviaidaga õuevärava peal.

- Herman Reimers sai kodanikuks 1570, kuid abiellus 1569 Gottschalk Sunnenschini tütre Annaga.

27. 04. 1615 Jürgen Reimers ostab oma õemehelt Thomas Hase'lt sellele langenud kolmandiku isa pärandist 400 taalri eest. Kinnistul asub elamu Laia tänava ääres, Laboratooriumi tänava ääres on talli asemel kolm eluruumi ja õuevärava peal asub endiselt kiviait.

5. 05. 1618 (AHB, 99-a) loovutavad pärijad selle kinnistu esmalt Jürgen Reimers' ile, kelle eemalviibimise tõttu võtab vastu volinik, kes selle edasi loovutab bürgermeister Bernhardt von Gertten' ile. Selles aktis mainitakse endiselt talle ja mitte eluruume.

19. 05. 1620(AHB, 109-b) loovutatakse see edasi Ebert Eickholtz' ile(elamu, tallid, väike kiviait.)

1631.a.(NHB, 122) nimetatakse seda surnud Lorehtz Bile-

feldi majaks.

4.05. 1647(NHB, 121) endise Järvamaa praosti Henricus Vestringi lese, proua Anna Bielfeldti sõjaaegne võõr - münder ja Benedict Fegesack kui oma hoolealuse, preili Gerdruta Bielfelti eestkostjana loovutavad surnud Bielfelti kinnistu, s.o. elamu, väike kiviait õuevärava peal ja muud päraldised, härra dr. Johannes Vestring' ile, meie linna sündikule. Kinnistu asub Johan Paulseni (nr. 146) ja Oleviste kiriku väikemaja(nr. 149) vahel.

- See Johannes Vestring oli siinse superintendendi Heinrich Vastringi poeg, sai 1643 Greifswaldis doktoriks ja 1646 Tallinna rae alam- sündikuks ning 1653 sündikuks.

6.05. 1664(NHB, 121) Wilhelm Davids(on) oma ämm, dr. Johannes Vestringi lese, proua Anna Valentini volitusel loovutab Ernst Hahn' ile maja, mis asub Oleviste kiriku väikemaja ja Anna Paulsi maja(nr. 146) vahel, koos juurdekuuluvate tallide ja väikese kiviaidaga, mis asub õuevärava peal.

- Ernestius Hahn pärines Rostockist, sai Tallinna kodanikuks 1649, raehärraks 1667, bürgermeistriks 1680 ning suri 1701. Sellele järgnes kohtulik hagemine, mille tulemusel- 17. 10. 1665(NHB, 121-a) kohtufoogt oma ülesannetes loovutab kinnistu, mis asub Laial tänaval, Oleviste kiriku majade ja surnud Hans Wichmani maja(nr. 146) vahel, proua Anna Bielefelt' ile, Oleviste pastori(1608- 50) Heinrich Vestringi lesele.

Protsessimine jätkus ja -

20.04. 1675(NHB, 121- a) sissekandest selgub, et proua Anna Bielfeldti omandiõiguse tühistas kuninglik õue - kohus 7. 04. 1669 täielikult ja kinnistu mõisteti dr. Johannes Vestringi lesele Anna Valentinile ning Riia sündiku Hinricus Vestringi lesele, D orothea

Corries' ele, kes vahetuslepinguga 23. 05. 1674 loovutasid selle kinnistu kuninglikule litsentsi.-valitsejale härra Erdtwin Erdman' ile kelle nimele see nüüd kantakse.

- Viimane oli Tallinnas tolliülemaks, abiellus teist - kordselt 1674 Elisabeth Vegesackiga ja suri 1681.

26. 10. 1694 (NHB, 153-a) Erdtwin Erdmani pärijad loovutavad tema elamu koos aida ja muude ehitistega tema esimesest abielust pojale, kuninglikule litsentsi - valitsejale Jacob Erdtman' ile. Kinnistu asub Oleviste kiriku väikemaja ja surnud advokaadi Joh. Friedrich Bluhmi maja (nr. 146) vahel.

- Jacob Erdtman sündis 1646, abiellus 1682 on võõrasema tütre, Margareta Hartmaniga ja suri Falun' is 1717 aadlikuna.

Jacob Erdtmani tütar Anna Gatharina abiellus Tallinnas esmalt Heinrich Kahl' iga (+ 1706), siis Peter Reimers' iga ja 1722 Johan Matthias Pauly' iga (kayserl. Commissarius Fisci, kes suri 1731. aastal.

21. 05. 1728 (NHB, 153) loovutatakse tolle Joh. Matthias Pauly nimel tema surnud äiale kuulunud kinnistu nootar Heinrich Reinhold Sperbach' ile, kes selle on oksjonilt ostnud.- Viimane ostis 2 aastat hiljem ka kõrvaõasuva kinnistu nr. 146 (vt. sealt!)

12. 04. 1771 (NHB, 153) sissekandest selgub, et Heinrich Reinhold Sperbachi tütre, Wilhelmina ja Anna - Charlotta müüsid selle kinnistu (nr. 148) , mis nüüd asus Sperbachide väikemaja (nr. 146) ja tislari Joh. Caspar Kottmani maja (nr. 149) vahel, ning millel asus peale elamu veel suur kiviait, leitnant Hans Heinrich von Rosenile 12.05. 1768. Kuna viimastene polnud Tallinna kodanik, siis nüüd kanti kinnistu kaupmehe Samuel Strickeri kui vastutaja nimele. Selle kinnistu järg -

mised omanikud olid :

- 14. 07. 1792- kapten Carl Adolph von Krusenstern
- 10. 05. 1812 - välisministeeriumi töl Georg
Alexander von Essen ja preili
Anna Carolina von Essen.
- 17. 05. 1812- kapten Hans Clapier de Colouque
- 23. 10. 1831- ooberst von Uxküll- Gùldenbandi lesk,
Barbara Eleonora de Colouque.
- 10. 12. 1846- kindral- major Reinhold v. Uxküll-
Gùldenband
- 24. 09. 1865- Nicolai von Gernet
- 16. 06. 1889- lesk Bertha Charlotta von Gernet,
sündinud von Schulmann
- 31. 08. 1895- Bernhard Augusti p. von Schulmann
- 01. 03. 1910- selle pärijad.

Lai tänav 33./ Käsperti tänav 2 Kinnistud nr.146 ja 148.

Alustame kinnistu nr. 146-ga, mille Tallinna linn omandas 6.09. 1900 ja kasutas suuremalt osalt ära Suurtüki, nüüd Käsperti tänava laiendamiseks.

15. 07. 1495 (Rentenbuch 1170) Pawel Beneke laenab oma naabrilt, kullassep Bartolt Rauenstorp' ilt 200 riimarka 6te ga ning laseb selle kirjutada obligatsioonina oma elamule, mis asub Laia tänava nurgal, eelmainitud B. Rauenstörpi maja (nr. 148) kõrval.

1499 (AHB, 98-a) Pawel Beneke loovutab oma väikese nurgamaja Laial tänaval, oma naabrile, kullassep Bartolt Rauenstorp' ile.

Pawel ja tema naine on selle maja saanud pärandina surnud laevniku (schipper) Noe kaudu. Teisalt selgub, et see maja juba 1478. aastal kuulus laevnik Noe lesele (NHB, 99-a).

- Noe ja Pawl Beneke puuduvad kodanikeraamatus. Bertolt Rauenstorp sai kullassepameistriks 1468, kodanikuks 1477 ja ameti eldermaniks 1480 ning suri 1514. Tema tütreid abiellusid kohalike kullasseppadega. Pärandamise teel on mõlemad kinnistud jõudnud kaupmees Hans Tacke (kodanikuks saanud 1551.a.) kätte.

26. 10. 1585 (AHB, 98-a) surnud Hans Tacke pärijad ja kreditorid loovutavad surnud härra Johan von Gellerni tütrele ja selle pärijatele eelmainitud väikese nurgamaja, mis asub surnud Tacke suure maja kõrval ja väikese tänava nurgal, vastu Melchior up der Hey maja (? nr. ?).

Samas loovutavad mainitud pärijad selle kinnistu oma sugulasele, härra Joachim Walter' ile.

- Johan Robertus aus Geldern oli olnud Oleviste pastoriks, sai 1561 superintendendiks ja 1565 piiskopiks ning suri 1572 ; ta oli abielus pastor Gert Culemani

tütre Magdalenaga.

Joachim Walter oli tema väimees ja Oleviste pastoriiks 1580- 1594.

15.04. 1600 (AHB, 98-a) härra Johan von Gellern (Püha- vaimu pastor) surnud härra Jochim Walteri pärijate veli- nikuna loovutab selle nurgamaja, mis asub Herman Reimersi maja (nr. 148' kõrval, Gabriell von Gellern ' ile. -

See sai kodanikuks 1597. aastal.

3.05. 1631(NHB, 122) kohtufoogt oma ülesannetes loovutab eelmaintud maja surnud Clawes Grambowe lesele, nüüd Christoffer Quase naisele. Samas loovutavad vöörmünd- rid selle kinnistu edasi oreliehitajale, Johannes Pauli'le.

Maja asub Laia tänava ja väikese põiktänava nurgal, valli- värava poolel ja surnud Lorentz Bilefeldi maja (nr.148) kõrval.

21.04. 1657⁴⁵ (NHB, 122) kohtufoogt oma ülesannetes loovu- tab rootsi kogude pastoriile, härra Johan Dusäus ' ele eelmaintud nurgamaja, mis asub r. Joh. Vestringi maja (nr. 148' kõrval.

11.05. 1658 (NHB, 122-a) surnud Härra Johannes Dusäuse las- te vöörmündrid loovutavad Paul Blehmi lesele, proa Anna Pawels ' ile eelmaintud kinnistu, nagu oli proaaseov.

- Pawel Blum sai kodanikuks 1625. aastal.

Kinnistu nr. 148 materjalidest selgub, et kinnistu nr. 146 valdajaiks olid seejärel - -

1665.a. kaupmees Hans Wichman(sai kodanikuks 1664) 1675.a. viites kuulub see surnud advokaadi Joh.Friedrich Blume pärandisse. On ju võimalik, et need olid üürnikud?!

24. 04. 1730(NHB, 122-a) sissekandest selgub, et selle kinnistu on oksjonilt ostnud Christoffer Krechter(kod. 1700, reahärra 1719, bürgermeister 1739, * 1745), müü- nud edasi endise Tartu reahärra ja Haapsalu bürger - meistri (1701- 1708) Johan Oldekopi lesele,proa

24

1

Maria Clajus' ele, kes selle omakorda on müünud edasi notar Heinrich Reinhold Sperbach' ile.

Käesolev nurgamaja kantakse nüüd viimase nimele ja asub tema elamu (nr. 148) kõrval, põiktänava nurgal.

- Mainitud H.R. Sperbach sündis Haapsalus 1695 sealse pastori pojana ja suri Tallinnas 1764. Tema kaks tütart abiellusid pastoritega.

Kinnistu järgmisteks omanikkudeks olid :

- pastor Witte lesk, sündinud Sperbach

17. 08. 1817- tislter Joh. Otto Koltmani lesk, Margaretha Elisabeth, sündinud Henne.

29. 03. 1835- ooberst parun v. Uxküll-Guldenband

10. 12. 1846- kindral- major Reinhold v. Uxküll - Guldenband

30. 05. 1861- Hans Treuman

06. 09. 1900- lesk Amalia Christiani t. Treumann ja lapsed.

6. 09. 1900- Tallinna linn

Nagu eespool öeldud, ostis linn selle kinnistu ära ja kasutas osa sellest tänava laiendamiseks.

Kindlad viited selle maja kohte algavad 1478. aastast. Esiialgu viidatakse sellele kinnistu nr. 148 aktides kui Oleviste kiriku pastoraadile, hiljem kui kirikule kuuluvale väikemajale, kusjuures pastoraat asus järgmises majas, s.o. kinnistul nr. 151. Uues kinnisturaamatus (NHB, 120) nimetatakse umbes 1620- dail aastail: Oleviste kiriku kaks maja, nimelt pastoraat ja väikemaja ning nende juurde kuuluv kiviait (Laboratooriumi tänava ääres). 28. lo. 1754 (NHB, 653) Oleviste kiriku eestseisja Eberhard Lohman loovutab tislere Johan Jakob Meyer' ile

Oleviste kiriku senise väikemaja, mis asub " Superintendenturi" (nr. 151) ja Sperbachi majade (nr.148 ja 146) vahel.

- Johan Jakob Meyer pärines Schleswig - Holsteinist, sai Tallinna kodanikuks 1745 ja suri 1756 ; tema lesk, Anna Margareta Heinrich abiellus 1759. aastal uuesti tislereiselli Johan Michael Creve' ga (paudub kodanikeraamatus). 24. lo. 1763 (NHB, 653) kohtufoogt oma ülesannetes loovutab selle johan Jacob Meyeri nimel oleva maja tislere Johan Caspar Kottman' ile, kes selle on oksjonilt ostnud.

- Joh. Casp. Kottman pärines Warendorfist, sai Tallinna kodanikuks 1750 ja suri 1780; tema teine naine, Anna Rosina Meissel suri 1804. aastal.

26. lo. 1784(NHB,683) Tislere Cart Friedrich Hase loovutab Joh. Caspar Kottmani lese, proua Anna Rosina Meisseli ja tislereiselli Christian Gottlieb Kottmani nimel Carl Christian Höpener' ile elamu, mis asub Laial tänaval, superintendentuuri (nr.151) ja surnud Samuel Strickeri nimel oleva maja (nr. 148) vahel.

- Carl Christian Höpener sündis 1758, abiellus 1783 Christoph Riesemani tütre Anna Gerdrutega (+ 1820)

oli 1790- 1796 Kubermanguvalitsuse kriminaaldeparte -
mangu sekretäriks ja suri 1819. aastal.

Seejärel olid tolle elamu omanikeks veel:

18. 02. 1849- tisler Ernst Knauff

19. 06. 1864- lesk, Marie Charlotte Lammers, sünd. Böttche

21. 04. 1881 - Amanda Lammers

18. 02. 1905- Marie Christiani t. Offenbergl.

Lai tänav 37.

Kinnistu nr. 151.

Oleviste kiriku pastoraat asus siin juba 1367. aastal, mil seda nimetatakse ladina sõnaga dos, hiljem alam-saksa sõnaga wedeme. 18. sajandil nimetatakse seda superintendentuuriks. Väikemajana kuulus selle juurde ka kinnistu nr. 149, kuid see müüdi kiriku poolt 1754. aastal Johan Jackob Meyer'ile.

Tegelikult on selle numbri all Laial tänaval kolm en- dist kinnistut - nr.-id 152, 153- I ja 153- II. Alus- tame esimesega.

Pagar Johannes Swenes sureb 1350.a. (Erbebuch I, 795 ja 797 vahel.)

26. 07. 1364 (Erbebuch II, 139) härra (preester) Nicolaus Sweves loovutab oma kinnistu, mis asub Oleviste juures (apud beatum Olaum) kõigi päraldistega pagarile Cristiano Schutte' le.

12.06. 1377 (Erbebuch II, 632) pagar Sweves'i vöör - mündrid (Johannes Rodewide j.t.) loovutavad pagar Heyse'le kinnistu, ~~mis~~ kus ta elab, Oleviste juures, kõigi päraldis- tega nagu see enne kuulus Sweves' ile.

5. 04. 1378 (Erbebuch II, 661) Johannes Rodewide loovu- tab varemini pagar Sweves' ile kuulunud kinnistu Oleviste kalmistu juures Johannes Nap' ile.

3.08.1383 (Erbeb. III, 11) mainitakse Joh. Napi lese kinnistuid Oleviste juures ja 16. 12. 1387 (Erbeb. III, 150) selgub, et tema tütar on abielus Chosschale van Rode' ga ja nähtavasti juba 1381. aastast (Erbebuch. II, 735.)

15.03.1403 (Erbeb. III, 507) preester Gosschalk van me Rode loovutab ühe kinnistu, mis asub Oleviste torni (vastas), Andreas Schrapetute' le.

3.07. 1424 (Erbeb. III, 922) Schrapetute lese vöörmünd- rid loovutavad pagarile, Clawes Kedyng'ile lese kinnis- tu, mis asub Oleviste pastoraadi kõrval, kõigi päral- distega , koos väikese aiaga, mis asub pastoraadi ta - ga, müüri ääres.

24. 06. 1427 (Erbeb. III, 942) Clauwes Kedynggh teatab, et on oma elamu peale, mis asub otse Oleviste pastoraadi

körval(negest der wedemen), Henneke Nytouwe'lt
150 marka 6%- ga ja kui Henneke sureb, siis lan-
geb see kapital Jaani seegile koos kasvikuga.

- Clawes Kedynggh sai kodanikuks 1421 ning juba 1428
mainitakse teda surnuna. (Erbeb. III, 946, 16.04.1428).
Ilmselt on kinnistu hiljem langenud Jaani seegile
ja sellelt üle läinud Oleviste kirikule, sest - 1486.a.
(AHB, 102-a) Oleviste kiriku võõrmündrid kiriku ni-
mel loovutavad Chert Satze' le elamu, mis asub Oleviste
pastoraadi(nr. 151) ja Pepersacki maja(nr.153) va-
hel.

1529.a.(AHB, 102-a) surnud magister Gerth Sassze päri-
jad ja sõbrad loovutavad härra Euert Rotert' ile eel-
mainitud maja, mis asub "enrick Primuse'e (nr. 153) ja
Oleviste pastoraadi vahel, koos kiviaidaga, mis asub
maja taga, vastu linnamüüri, öuevärava ja pastoraadi
aia vahel.

11. 05. 1531(AHB, 102-a) vennaksed härra Johan Sasse
ja Godert Sasse loovutavad härra Euert Rotert'ile ka
oma pärandiosad selles majas.

- See Euert Rotet oli reahärra juba 1521. aastal, ning
abiellus rhr. Johan Hersefelti tütre Agneta ga ning
suri enne 1553. aastat. Tema samanimeline poeg sai rae-
härraks 1550 ja oli bürgermeistriks 1566- 70..

23.09. 1547(AHB, 102-a) härra Euert Rotert loovutab
selle kinnistu oma pojale, Euert Roter' ile.

Sellelt on see registreerimatult läinud üle ka järgmi-
sele Euert Rotert' ile, kes sai kodanikuks 1595 ja
on snurnud enne 1617. aastat.

13.05. 1617(AHB, 102-a) Roterti pärijad loovutavad
härra Henrich Dahl 'ile maja ja kinnistu, mis asub
Laial tänaval, Oleviste pastoraadi ja härra Eberthart
Mülleri maja (nr. 153- I) vahel. Maja juurde kuulub

40.

kiviait, mis asub maja öuevärava ja pastoraadi aia vahel.
- See Hinrich Dahl sai kodanikuks 1594, raehärraks 1604
ja suri 1632; tema lesk, Margaretha von Schoten suri 1640.
Ta koondas enda kätte rasketel aegadel umbes 10 kinnistut.
1.05. 1618(AHB, 102-a) härra Henrich Dahl loovutab selle
kinnistu Jobst vom Krüge' le. Päraldiste hulgas on puu -
ruum väljaspool Suurt Rannavärvat, mingisuguse kabeli
taga (hinter dat heiligen hausken).
- Jobst vom Kroge sai kodanikuks 1607, oli abielus Elsche
Schurreniga, kes lesena abiellus uuesti Franz Creffer'iga.
25. 10. 1642 (NHB, 119) kohtufoogt oma ülesannetes loovu-
tab proua Elsche Schurrenile, see on Jobst vom Kroge lesele
tema kinnistu.
7. 05. 1650(NHB, 119) härra Frantz Creffer oma naise
eestkostjana loovutab tema kinnistu vahetuseks nr. 352
vastu raehärra Johan Kochi pärijatele.
21. 10. 1651(NHB, 119-a) härra Joh. Kochi pärijad loovu-
tavad maja, mis asub Oleviste kiriku väikemaja(') ja
Wilhelm von Gelderni elamu(nr. 153-I) vahel, koos taga
asuva kiviaidaga, Henrich Wrede' le.- Viimane puudub koda-
nikeraamatus. Ta oli abielus Elisabeth v. Gelderniga,
kes lesena 1677 abiellus Nicolaus "trickeriga(+1703').
12. 05.1693(NHB,119-a) Henrich Wrede pärijad loovutavad
oma kaaspärijale, Wilhelm Wrede' le tema isale kuulunud
kinnistu.- Viimane sai kodanikuks 1690 kaupmehena, abi -
ellus Gertud Hoyer'iga ja mõlemad surid 1710 katku.
13.05.1715(NHB,119-a) Wilhelm Wrede lese, proua Gerdruth
Hoyeri pärijad olid selle 23. 09.1714 müünud Dominius^c
Hassberg' ile(kodanik 1712, aastast) ,kes selle 12.05.
1715 müüs edasi Johan Henrich Dehnile, kelle nimele
see nüüd kantakse.
- Viimane sai kodanikuks 1711, mil abiellus Dominicus
Hassbergi õega, Anna Margaretaga. See jäi 1722.a. leseks
ning abiellus 1724 Johan Chr. Lisch'iga.

41.

- Johan Christian Lisch sai kodanikuks 1728.a. kaupmehena.
23. lo. 1752(NHB, 120) Johan Christian Lisch enda ja oma kasupoja, Äksi pastori Joachim Heinrich Dehni nimel loovutab selle kinnistu kaupmehele Johan Friedrich Cornelius'ele, kes selle on oksjonilt ostnud.- Viimane pärines Schleswigist, sai Tallin na kodanikuks 1733 kaupmehena ja suri 1762 ; tema lesk, raeäärne Berend Joh. v. Wehreni tütar, Margareta Elisabeth suri 1799.a.

21. lo. 1763(NHB, 120-a) lese, Margareta Elisabeth Corneliuse, sünd. von. Wehreni nimel loovutatakse see elamu, mis asub Oleviste kirikumaja (nr. 151) ja härra Carl Nicolaus Hetlingi maja(nr. 153- I) vahel, kingsep- meistrile , Rudolph Johan Lohfert' ile. - Viimane sai kodanikuks 1750 ja suri 1783; tema lesk, Anna Catharina Höppener suri 1811.a.

23. lo. 1786 (NHB, 120-a) sissekandest selgub, et 2.o4. 1774 ostis selle kinnistu oksjonilt Christian Stricker(kodanik 1759-1792) ja müüs selle edasi 27.o6.1775 tislerr- meistrile, Ulrich Liedeman' ile (vanem oli kodanik 1736-1756, kuid noorem puudub kodanikuraamatus), kellelt see läks edasi õuemehele, tislerrmeistrile Samuel Friedrich Peters(en) ile.

See andis kinnistu üle võlausaldajatele ja nüüd kantakse kinnistu kohtufoogti poolt üle endise Kuusalu pastori Johan Fromhold Poppeni lesele, proua Dorothea Poppen'le, sünd. Alstadius.

Selle kinnistu järgmised omanikud olid :

01. 05. 1814- Joachim Rudolph Hippuse naine Anna Sophia, sündinud Poppen'.

30. 12. 1821.- Paul von Bekendorff

02. 05. 1847- Johann von Knorring, kaardiväe rittmeister

24. 08. 1856- krahv Nicolai Buxhoevden

22. 08. 1869- krahvinna Elise ja krahv Leon v. Buxhövden'id.

12. 12. 1875 - proua Cäcilie Heidenschildt

24. 10. 1903 - pärijad: Eugen- Herman Nikolai p.
Heidenschildt

Anna- Elisabeth Nikolai t. Fehst,
sünd. Heidenschildt

dr. med. William Nikolai p.
Heidenschildt

Märkus: juba 1814. aastast alates kuulusid samadele

omanikele ka kinnistud nr. 153- I ja 153- II.

Seejuures eksisteeris viimane iseseisvana ainult
aastail 1616- 1665.

1333. aastal omab Hinricus de Hagen kinnistut Oleviste kiriku juures (Erbebuch I, 364, 386, 409)

2.08. 1364 (Erbebuch II, 141) preester Nicolaus Hagen loovutab oma kinnistu, mis asub Oleviste torni vastas, Andreas Kantzeken' ile.

23.03.1394 (Erbebuch, III, 325) Kantzicke lese vöörmündrid loovutavad lese kinnistu Oluf Sette' le.

- Lese vöörmündriteks olid Johan Lange, väikekaupmees, ja vasesepp Lauerens, mille tõttu võib arvata, et ka Kantzeke oli pigemini käsitööline kui kaupmees.

2.04. 1416 (Erbebuch III, 774) Oleff Zetty loovutab oma kinnistu, mis asub Oleviste kiriku taga (?!), laevnikule Hannyke Grasse' le. Seejuures jääb Oleffile võlgu 30 mk.

23.02. 1434 (Erbeb. III, 1075) Henneke Grascire loovutab oma kinnistu, mis asub Oleviste (!) taga, pagari Clawes Kedynghe suri küll 1428.a. kõrval, oma väimehele. Ludeke Spenge'le, seades ette tingimused: Ludeke peab oma äiale andma süüa ja juua nagu endale ja ühises lauas endaga ning taskurahaks 6 marka aastas. Kui Henneke välismaale läinud poeg elus on ja tagasi tuleb, siis Ludeke annab sellele 12 marka. Kui Henneke ei taha olla Ludeke juures, siis viimane annab 20 marka aastas, aga Henneke käsutusse jääb tema tuba. Clawes Graciase tütrele (ilmselt Henneke vennatütar) kuulub majas 30 marka ja Ludeke peab veel andma tüdruku iga ja ema pärandi arvel kaasavaraks loetletud esemed. Peale selle lasub majal obligatsioon Hans van Hasseli lastele - 100 marka.

Aastail-1436- 1438 laenab Ludeke Spenge sellele majale kokku üle 600 marga. Sellest 250 marka Euert Pepers - ackilt.

Ludeke Spange sai kodanikuks 1433, kuid on majanduslikes raskustes oma maja (achter sunte Olaves torne) rängasti võlgadega ülekoormatud(Rentenbuch 874, 886, 888, 895 ja 900), mille tõttu see tal vist varsti käest ära läks.

1. 12. 1475 (Rentenbuch 11109)lasevad noore Jasper Pepersacki võõrmündrid isalt(rhr. Euert Pepersackilt) päritud kahele kõrvutiasetsevale majale, mis asuvad Laial tänaval, Oleviste kiriku vastas, kanda Jaani seegi võõrmündrilt laenatud 100 marka, millega kaetakse isa võlg linna müntlale.

- Euert Pepersack abiellus bürgermeisteri Cost van Burstelli tütreaga, sai kodanikuks 1436, raehärraks 1447 ning suri 1469. Ilmselt oli tema peamise kreditorina saanud endale L. Spange kinnistu ja ehitanud sellele veel teise maja. Surmaga langes kinnistu temalt poeg Jasperile.

1493.a. (AHB, 103- a) Jasper Pepersack loovutab isalt päritud kinnistu koos mõlema majaga, mis asuvad Oleviste taga, Gerd Satzemi(nr. 152) ja Jakob Telk' i maja(nr.158) vahel, Gotschalck Becker' ile. Viimane oli kaupmees, abiellus umbes 1489 raehärra Widerik Hake tütreaga ja suri enne 1526.a.

1519.a.a(AHB,103-a) (hilisem Haapsalu toomhärria) Johannes Becker loovutab isa pärandist saadud kaks elamut, mis asuvad magister Ghert Zasse(nr.152) ja Iwan Hunninghuseni maja (nr. 158) vahel, Hinrick Primus'ele. Viimane(ka Primes, järelikult " priimees" ?) sai kodanikuks 1514.aastal ja on surnud enne 1553.a.

30.01.1566(AHB,103-a) lasevad võõrmündrid need mõlemad elamud, mis asusid härra Euert Roterti(nr. 152) ja Frantz Howeschilti(nr. 158) vahel, kirjutada poja Marten Primess' i nimele- Viimane esines kodanikuna juba 1558. aastal ja suri 31.08. 1575 oma naabruses, Howenschilti majas purjus- päi ja salapäraselt(vt. M.v. Nottbeck, Die alte Criminal-chronik Revals, Reval 1884, lk. 94- 95).

4. 11. 1578(AHB, III- B)surnud Marten Primiszi mõlema
maja kreditorid loovutavad need Euert Retgersz' ile.

Lesele, kes elab väikemajas, kuulub selles 2450 marka ilma
kasvikuta, kuna saab seal tasuta korteri.

- Euert Retgers oli samanimelise Tartu raehärra poeg (? või
- kodanikuks on Tallinnas saanud üks 1555 ja teine 1595.a.)

26. 10. 1610(AHB, III-b) loovutatakse suurem maja härra
Eberhardt Müller' ile. See maja asub nr. 152 ja perekonna-
le jääva nr. 153- II vahel, seega nr. 153-I.

- See Albert Möller sai kodanikuks 1594, raehärraks 1608
ning suri 1617. Ta oli raehärra Peter Mölleri(1572-1602)
poeg.

23.04. 1624(AHB, III-b' härra Eberhard Mülleri laste võõr-
müürid loovutavad maja, mis asub Jost vom Kroege(nr.152)
ja Hans Deszini(nr. 153- II' vahel, härra Heinrich Dhall'ile.

-Viimane oli raehärra, kes hangeldas kinnistutega. Ka
nr.152 oli 1617- 1618 kuulunud temale.

Samas härra Heinrich Dhall' ka Dahl ' loovutab selle maja
edasi Wilhelm von Gellern' ile. - Viimane oli Oleviste pas-
tori ja superintendendi poeg või pojapoeg, sai kodanikuks
1616 ja suri 1666 ; ta oli abielus Gertruda von Holte -
niga. Temalt läks kinnistu edasi pärandina pojale, Hinrich
von Geldern'ile, kes sai kodanikuks 1650 kaupmehena, sai
raehärraks 1670 ning suri 1692.

14. 04. 1665(NHB, 117' ostis ta tagasi ka siit 1610
aastal eraldatud väikemaja, s.o. kinnistu nr.153- II ning
sellest peale on mõlemad kuulunud ühistele omanikke -
dele.

14. 05. 1717 (NHB, 117) sissekandest selgub, et 28.03.
1708 ostis selle kahe viiluga maja (suur- ja väike -
maja koos) bürgermeister Wilhelm Hetling (+ 1710) ,

kelle lese nimele
see nüüd kantakse.

- Wilhelm Hetling sündis Tallinnas 1653 tuntud raehärra Berend Hetlingi ja tema naise Beda von Gelderni pojana, oli advokaadiks, sai 1704 raehärraks ja 1708 justiitsbürgermeisteriks ning suri katku 1710; ta oli abielus Jobst Huecki tütre Margaretaga, kes katku üle elas koos lastega.
- 3.05. 1737(NHB, 117- a) Bernhard Rudolf Hetling loovutab selle kinnistu, mis asub nüüd Mathias Simolini (nr. 158) ja surnud Joh. Hinr. Dehni maja (nr. 152) vahel, oma vennale, Carl Niclas Hetling' ile. - See sündis Tallinnas 1707, sai kodanikuks 1732, raehärraks 1748 , bürgermeisteriks 1767 ja suri 1781: ta oli abielus Christiana Dubergiga (+ 1760) .
22. 10. 1781(NHB, 117-a) Wilhelm Hetling oma kaaspäri - jate nimel loovutab isale kuulunud kinnistu oma vennale Herman Johan Hetling' ile. Kinnistu asub kiriku - maja(nüüd nr. 158) ja R. Joh. Lohferti maja (nr.152) vahel.
- Herman Johan Hetling sai kodaikuks 1768, raehärraks 1781 ning suri 1795; tema naiseks oli Christiana Buchau.
- 24.04.1806(NHB, 117-a) sissekandest selgub, et pärijad on kinnistu müünud 12. 03. 1797 Herman Krause ' le ja see 1. 03. 1806 Joachim Rudolph Hippus' ele, kelle nimele see nüüd kantakse.
1. 05. 1814 on tema naise nimele kantud kõrvalasuv kinnistu nr. 152- Joachim Rudolph Hippuse naine, Anna Sophia, sündinud Poppe. Seejärel on need kinnistud kuulunud ühistele omanikkudele (vt. kinnistu nr. 152 materjalidest.)

Lai tänav 39.

Kinnistu nr. 153- II

See kinnistu tekkis 1610. aastal, kui härra Ebert Rottgersi kinnistust(nr. 153) suurema maja, mis asus nr. 152 kõrval, eraldamisega härra Eberhardt Müller'ile (AHB, 111-b) jäi perekonnale alles nr. 158 kõrval asuv väikemaja- nr. 153- II. See püsis iseseisva kinnistuna ainult kuni 1665. aastani-

23. 04. 1616 (AHB, 110-b) surnud Ebert Rotgersi(seniori) pärijad loovutavad temale kuulunud väikemaja, mis asub Laial tänaval, härra E. Müllerile müüdü suure maja(nr. 153-I) ja surnud Wollmer Holthauseni maja(nr.158) vahel, oma sugulasele, Hans Deszin' ile (sai kodanikuks 1615.a.)
20. 10. 1626(AHB, 110-b) surnud Hans Desin'i poja, Henrich Desini vööründrid loovutavad selle maja Hans Stralborn'ile, kes sai kodanikuks 1610.a.

22. 10. 1658 (NHB, 117) vendade Jürgen, Thomas ja Diedrich Strahlbornide nimel loovutatakse raehärrale Christian Strahlborn' ile elamu, mis asub Oleviste kiriku vastas, surnud M. Dante (nr. 158) ja Wilhelm von Gelderni (nr. 153- I) vahel.- See Christian Strahlborn oli Caspari(kod. 1618) poeg: oli 1655 alamkohtu sekretäriks, sai 1658 rae- härraks, 1661 bürgermeistriks ning suri 1688. aastal.

14. 04. 1665(NHB, 117) bürgermeister Christian Strahlborn loovutab maja, mis asub surnud Wilh. v. Gelderni (nr.153-I) ja Andreas Hackesi(ka Haecks, kinnistu nr. 158) vahel, Hinrich von Geldern'ile. - Viimane sai ka kinnistu nr.

153-I kuu isa pörandi endale ja liitis need üheks kinnistuks.

Sellega kinnistu nr. 153- II livideeriti. Edasi vaadata nr. 153- I materjalidest.

24. 12. 1348 (Erbebuch I, 737) Hinricus Tetteke ja tema sugulane Olavus teatavad, et Hinricus loovutab oma varad Nylandi läänis (in Nilandia) ja kinnistu Oleviste juures (iuxta beatum Olavum sitam) Olavi ile.

5. 04. 1364 (Erbebuch II, 129) Olav Tetteke laste võõrmündrid loovutavad laste kivimaja, mis asub Oleviste kihelkonnas (in parochia beati Olavi sitam) Hinricus Brake' ile.

5. 03. 1367 (Erbeh. II, 210) Hinze Brakele loovutab oma puumaja, mis asub Oleviste pastoraadi juures (iuxta dotem; tegelikult oli nende vahel kaks kinnistut - nr. 152 ja 153) , Fredericus de Molendino' le. Kui aga Hinze või tema järglased saavivad kõrvalasuval krundil ehitada, siis tuleb ühiselt möelam poole kasuks rajada canal, vulgari- ter renne (ilmselt veeäravoolu kraav piirile). - Järelikult jäi endisest suurest krundist osa veel Hinze Brakelele.

2. 01. 1372 (Erbebuch II, 420) Fredericus de Molendino lese võõrmündrid loovutavad tema puust maja, mis asub Kantzeke (nr. 153) kõrval, Oleviste juures, Arnoldus scroder' ile (=rätsepale) ja lesele kuulub siin 30 marka.

28. 02. 1379 (Erbebuch II, 684) rätsep Arnoldi (+) varanduse hooldajad loovutavad temale kuulunud kinnistu, mis asub Oleviste torni vastas, Rotgherus Bückhorn' ile.

30 Marka selle majas kuulub Joh. Crymme' le (suurepale). Hilisem lisand : see maja kuulub ainult Rotgherile.

Viimane elas veel 1395. aastal (Erbeb. III, 354) , kuid seejärel on too kinnistu langenud tagasi Hentze Brakele'ile, kuna viimasel on hiljem siin kaks maja.

12. 03. 1405 (Rentenbuch 402) Hentze Brakele oma naise loal laenab Tafelgildilt 15 riiamarka oma kinnistu peale, mis asub Olevistu kalmistu juures (belegen to sinte Olaez kerhoue).

27. 04. 1459 (Erbebuch IV, 6) Hans Brakeli poja vöör-
mündrid loovutavad Hans Peddenoge ' le (kodanik 1456.
aastast) mõlemad majad, mis asuvad etse Oleviste kella-
torni vastas (recht achter St. Olaues klockterne
ouer'.

27. 04. 1459 (Erbebuch IV, 7) Hans Peddenoge loovu-
tab need kaks elamut Hinrick ten Oerde' le (kodanik
1459. aastast). Hans Brakeli pojale kuulub siin 400 marka.

- Seejärele otsene kontakt loovutakte vahel puudub, kuid
kinnistu nr. 159 materjalides viidatakse siia: 1477
Hinrick ten Oerde maja, ja 1483 kui Jacob Telk' i maja.
Viimani sai kodanikuks 1467. aastal.

1501.a. (AHB, 102-b) Jacob Telki kreditorid loovutavad
selle elamu ja kinnistu Oleviste kellatorni taga, Gotz-
schalck Beckeri elamu (nr. 153) ja surnud Gerdt
Sasse väikemaja (nr. 159) vahel, Otto Tusseler' ile
(kodanikuks 1498.a).

1507.a. (AHB, 102-b) surnud Otto Tusseleri kreditorid
loovutavad selle maja ja kinnistu Iwan Hunninghusen'ile.

24.04. 1532 (AHB, 102-b) vana Iwan Hunninghusen loovu-
tab selle maja ja kinnistu oma pojale, noorele Iwan
Hunninghusen' ile, kuid isa oma naisega säilitavad

õiguse selles elamiseks kuni surmani.

25.04. 1543 (AHB, 102-b) surnud Iwan Hunninghuseni
(junior) lese ja laste vöörmündrid loovutavad selle maja
ja õue lese kaasavarana Joachim Sleuert' ile.

Kinnistu asub Hinrich Primeszi (nr. 153) ja Laurentz
Michaelsi (nr. 159) vahel.

- Joachim Schleuert esineb kodanikuna alles 1550.a.

22.04. 1556 (AHB, 103-b) sissekandest selgub, et Joachim
Schleuerti lesk Liseke on uuesti abiellunud Joachim
Brekewolt' iga ja see koos lese laste vöörmündri^{te}
ga loovutavad maja ja õue, mis asuvad Merten Primeszi
(nr. 153) ja Laurens Michaelseni (nr. 159) vahel,

50.

Frantz Howeschilt' ile.

- Joachim Brekewolt sai kodanikuks 1555 ja abiellus Joachim Schleuerti lese Elizabethiga, vahetas selle kinnistu nr. 158 teise (nr. 266) vastu ja on surnud enne 1569. aastat. Frantz Howeschilt sai kodanikuks 1550. a.

1616. a. nimetatakse seda surnud Wolmar Holthuseni majaks ja 17. 10. 1634 (NHB, 116) sissekandest selgu, et too Wolmar Holthusen on selle enne 1616. aastat kohtuliku hagiga endale saanud vist kreditorina ja nüüd loovutatakse tema lese, prooua Dorothea Dunte nimel too kinnistu, mis asub Oleviste kirikule kuuluva väikemaja (nr. 159) ja Hans Stralborni maja (nr. 153- II) vahel, härra Mattias Pforte' le (= Poorten).

- Viimane pärines Lüübekist, sai Tallinna raehärraks 1630 ning suri 1641. aastal.

14. 05. 1639 (NHB, 116) Lucas Wendeland (kod. 1637-1656) oma äia, härra Matthias Pforteni volinikuna loovutab eelmainitud kinnistu Oleviste pastorile, magister Ludovicus Dunte' le.

- See oli rhr. (1604- 15) Jobst Dunte poeg, õppis välismaa ülikoolides 1617- 1627, abiellus Tallinnas 1627 bürgermeisteri Georg von Wangersheimi tütre Gerturdiga (+ 1657) ja suri siin 1639. aastal.

22. 10. 1661 (NHB, 116) pärijad loovutavad selle kinnistu oma sugulasele (väimehele) Andreas Haecks' ile, ka Haecks.

- Viimane sai kodanikuks 1658 kaubasellina, sai raehärraks 1678 ja suri 1686 ; ta oli abielus Anna Dunte' ga.

28. 04. 1724 (116-a) kaupmees Gaspar Haecks kõigi härra Andreas Haeeksi pärijate nimel loovutab Tallinna rootsi koguduse pastorile, härra Matthias Simolin' ile elamu, mis asub Carl Nikolai Hetlingi (nr. 153) ja Oleviste kirikumaja vahel.

57

1. 11. 1754 (NHB, 116-a) surnud pastor Matthias Simolini pärijad loovutavad oma elamu Oleviste kirikule, kelle esindajad selle oksjonilt ostsid.

Sellest peale kuulus maja ja kinnistu Oleviste kirikule kuni pikne pani põlema Oleviste kiriku ja tagant järele tuli hävitas ka siinsed kirikule kuulunud majad.

23. 05. 1875 - proua Elise von Buxhöwden ja tema poeg krahv Leon Buxhöwden.

12.12.1875- prea Cäcilie Heidenschildt

24.10.1903- tema pärijad(nagu kinnistu nr.152,153).

Lai tänav 41.

Kahjuks pole säilinud ei selle ega ka naaberkinnistute plaane ajast, mil need veel üksikutena eksisteerisid ja seetõttu võime ainult oletusi teha detailide kohta. Käs-oleva kinnistu suhtes ei ole selge, kumma naabri küljest ta eraldatud on. Praegu kaldume arvama, et see on eraldatud nr. 158 küljest, kus 1459. aastal oli kaks maja ja 1501 ning hiljem on juttu ainult ühest elamust.

1477.a. (Aa 7,34-a) Oleff Molner on oma hingeändsuse pärast andnud "uurgildi Tafelgildile" (der Tafelle der Kinder- gilde) ja püha Kanuti gildile almuste jagamiseks igaveseks ajaks selle väikese maja ühes kiviaidaga, s.o. kinnistu, mis asub Oleviste kirikutorni vastas, hinrick ton Orde (nr. 158) maja kõrval. Oleff on selle kohta teel õigesti endale hagenud (kuid teadmata, kelle käest?)

18.07. 1483 (Rentenbuch 1131) Kindergildi ja Kanutgildi eldermanid ning vanemad liikmed loovutavad Chertt Satzem'ile (=Sasse) elamu ja kinnistu, mis asub Oleviste kirikutorni vastas, Oleff Molleri maja (nr.161) ja Jacob Tolki maja (nr. 158) vahel, ühes vaba veevooluga selle kinnistu õuest Jacob Tolki õue nagu see juba vanast ajast on olnud.

-See meenutab nr.158 omaniku Hinze Brakeli klauslit osa kin- nistu loovutamisel Fredericus de Molendinole 5.03.1367 (vt. Erbebuch II,210).

10.11.1530 (AHB, 105-b) loovutatakse Bartolomeus Heuetman' ile väike maja, mis asub Oleviste kirikuaias (kalmistu) vastas, Peter Kleuinghuseni väikemaja (nr.158?) kõrval, ühes vaba veevoolu servituudiga sellest majast nagu kasutas ka Gert Sasse.- See Bartholomeus Houetman alias Hoffman oli endine presster, kes reformatsiooniga muutis usku ja 1526. aastal võeti Tallinna kodanikuks.

27. 09. 1538(AHB, 105-b' Bartholomeus Houetmani kahe poja (Bartelth ja Hanseke) võõrmündrid loovutavad Laurentz Michels' ile kaasavarana nende ema uuel abiellumisel eelmainitud väikese maja.- Laurentz Michels sai kodanikuks 1536. aastal.

25.10.1565(AHB, 105-b) surnud Lorens Michaelsi poja Gurti võõrmündrid loovutavad tolele Gurt Michaelis'ile tema isale kuulunud maja, mis asub härra Godschalk Beckeri (nr.161) ja Frantz Howeschildi maja(nr. 158' vahel, Oleviste kiriku taga.- Samas Gurt Michaelis loovutab oma isalt päritud maja Oleviste kiriku eestseisjatele.

Sellest peale kuulus see väike maja Oleviste kirikule. 1661 ja 1683 nimetatakse seda köstrimajaks.

Seejuures on huvitav, et alates 1419 aastast oli köstri- maja Pika tänava ääres, kinnistu nr. 13-II, mis 17. sajandil müüdi Reinhold Dreyeri lesele, proa Dorothea Singelmanile.

1683 omandati kirikule ühelt poolt kinnistu nr.161 ja 1754 ka teiselt poolt nr. 158 ja need kolm kinnistut moodustasid hea ansambli otse kiriku peaukse vastas, kuid 1820.a. välgulöögile järgnenud tulekahju muutis need varemaiks ja need võõrandati-

23. 05. 1875- Elise v. Buxhöwden ja tema poeg Leon Buxhöwden

12.12. 1875- proua Cäcilie Heidenschildt

24.10. 1903- tema pärijad

Lai tänav 41.

Tegelikult on selle tänavanumbri alla kokku haaratud endised Oleviste kirikule ostetud kinnistud (nr. 158, 159 ja 161), mis omandati aastail 1565, 1683 ja 1754 ning hävisid tules 1820. aastal, seistes seejärel varemeis kuni 1875. aastani, mil müüdi ühise komplektina.

15. sajandi keskpaigast pärinevate vihikute kaotsimineku tõttu ei ole antud kinnistu kohal võimalik siduda teateid vanema materjaliga, kui -

13. 08.1462(Erbebuch IV, 50) Oleff Nesse(NESE) ja tema naine Walborg lasevad oma elamu ja kinnistu kirjutada Oleff Molner' ile. Kinnistu asub Laial tänaval, Oleviste kellatorni taga, Hinrik ton Oerde(nr. 158) ja Clawes Houekeni (nr. 162) majade vahel.

- Oleff Moller sai kodanikuks 1436 Oleff Anderssoni nime all ja on P. Johanseni uurimuse järgi tuntud kunstniku Michel Sittowi emapoolne vanaisa.

1479.a.(AHB,104-a) Oleff Moller loovutab oma pojale Hans Moller'ile elamu, mis asub Laial tänaval, Oleviste taga, Hessenhuseni(nr. 162) ja Jacob Tolki(nr. 158) vahel.

-Hans Moller sai kodanikuks 1467 ja on surnud enne 1497.a.

1497.a.(AHB, 104-a) Hans Molleri lese(Ramborghi) loal ja tahtel kirjutavad surnud Hinrick Swarte vööründrid, Arnd Blome ja pagar Lauerenz Bonnyn sellele kinnistule Nunnavärava juures asuva seegi heaks 300 marka.

1503.a.(AHB,104-a) Michel Swabbert oma naise Ramborghi, varemini Hans Molleri lese, nimel ja soovil loovutab Hinrick Holtappel' ile endise Hans Molleri kinnistu, s.o. elamu ja selle kõrval asuva väikese maja, mis asuvad Laial tänaval, Oleviste torni taga, Hans Bomhouweri maja(nr. 162) kõrval.

- 55
- Mychael Swabbert sai Tallinna kodanikuks kullasepana 1486, oli ameti olderman 1496- 98 ja suri 1503-1505 ajavahemikus; tema lesk abiellus kullassepa Lambert Hostkampiga, kes suri 1533; tema naine Ramborgh elas veel 1531. aastal.
 - Hinrick Holtappel sai "mustpeaks" 1471, kodanikuks 1487 ja suri 1521; tema vend, Hans Holtappel oli Tallinnas kullassepaks 1495- 1535.
 - 26. 04. 1526 (AHB, 104-a) Wilm Holtappel loovutab oma osa isa pörandist oma õdedele Katherinke ja Elseke Holtappelitele KINNISTUS, mis asub Iwan Hunninghuseni (nr.158) ja Peter Kleninghuseni (nr.162) vahel.
 - 28. 10. 1536 (AHB, 104-b) surnud Hinrick Holtappeli laste võõrmündrid loovutavad Gotschak Becker' ile tema naise (Elseke Holtappel) kaasavarana, s.o. kaks maja, mis asuvad Laial tänaval, Kleinckhuseni (nr. 162) ja Bartholomeus Haffmani (nr.159) vahel.
 - See Gotschalk Becker oli raehärra 1550- 1569 ja on surnud enne 1576. aastat. Tema vend oli Saaremaal piiskoplik toomhärra.
 - 22. 04. 1608 (AHB, 104-b) Claus Preeni (kod. 1594) lese sõjaaegne võõrmünder loovutab tema sugulasele, Gottschalk von Holten' ile surnud härra Gottschalk Beckeri kaks maja, mis asuvad (Oleviste' kirikumaja (nr.159) ja Cort Stali (nr. 162) vahel.- Gottschalk van Holte sai kodanikuks 1608.a.
 - 20.05. 1617 (AHB, 104-b) eemalviibiva Gottsch, v. Holtteni volitusel loovutatakse tema eelaminitud kaks maja Hans Corries' ile. - See sai kodanikuks 1604.a.
 - 10.05. 1653 (NHB, 114) kohtufoogt oma ülesannetes ja pärijad loovutavad kaaspärijale, Christoph Koch'ile (junior) selle eelmainitud kinnistu, mis asub Laial

tänaval, Oleviste kiriku juures, Simon Lantingi suure
maja(nr.162' ja Oleviste kiriku väikese maja(nr.159)
vahel ning millel asub elamu ja selle kõrval väikemaja.

- See Christoph Koch(juh.) sai kodanikuks 1636.a.

23. lo. 1683(NHB, 114) kohtufoogt oma ülesannetes
loovutab Oleviste kiriku eestseisjatele. (hra Jobst
Dunte ja hra Andreas Haecks) surnud Chr. Kochile kuulu-
nud kinnistu, mis asub surnud Simon Lantingi (nr.162)
elamu ja kirikule kuuluva väikese maja , milles elab
köster, (nr. 159) vahel.

-Sellest peale jäi see Oleviste kirikule kuuluvaks.

20. el. 1413 (Erbebuch III, 678) Andreas Strantvrese (laste) võõrmündrid loovutavad Hintze Witte' le kinnistu, mis asub Oleviste kiriku taga. Selles kinnistus kuulub Tafelgildile 2 marka aastarenti, Pühavaimule samuti 2 marka ja (A. Strantvrese) lastele tuleb tänasest kuni jaanipäevani välja maksta 10 marka- Viimane kohustus on läbikriipsutatud, järelikult äiendatud.

21. 11. 1421 (Erbebuch III, 866) raehärra Arnd Stenhagen kuulutab Hintze Witte kinnistu, mis asub Oleviste kiriku taga, vabaks võlgadest ja pärandatavaks.

5. 11. 1462 (Erbebuch IV, 54) Oleviste kiriku võõr-
mündrid loovutavad Hintze Witte maja, mis asub Laial
tänaval, Oleviste kellatorni taga, Oleff Mølneri (nr. 161)
ja Claves Houeke (nr. 163) vahel, Claves Houeke' le.

1486. a. (AHB, 105-a) Arnd Blome (kod. 1470. a.) kasu-
laste võõrmündrid lasevad kirjutada Hans Bomhouwer' ile
(junior) elamu ja kinnistu, mis asub Laial tänaval, Oleviste
torni taga, Hans Mølleri (nr. 161) ja Arnd Blome
maja (nr. 163) vahel; elamuga ühe katuse all on ühe
preestri eluruum, mis on antud Oleviste kiriku kolmain-
suse altari jaoks (käärkambri kõrval!)

- Claves Houeke lesk abiellus Arnd Blomega ja tütar
Gertrud Hans Bomhouweriga (kod. 1483. aastast).

1513. a. (NHB, 105-a) vennaksed Hans ja Bartelt
Bomhouwerid, kui surnud Hans Bomhouweri lese lähemad
sõbrad, loovutavad oma sugulasele (s. e. lese uuele
mehele) Peter Cleuynckhusen' ile kaasavarna tema
eelmise elamu ja kinnistu.

- Viimane sai kodanikuks 1506. aastal. Hiljem selgub,
et Kleuynckhuseni lesk on kinnistu pärandanud oma

57.

õepojale, Bartelt Bomhouwer' ile.

1.10.1534(AHB, 105-a) üldise jumalalaeka eestesisja, Harmen Grothusen teatab raele, et on vastu võtnud Bartelt Bomhouwerilt 200 riimarka preestri eluruumi (prestergemak) väljalunastamiseks, millega vastav sevitut^u kustutatakse.

11. 04.1543(AHB, 105-a) pärijad loovutavad maja, mis asub Oleviste kiriku vastas, Godchalk Beckeri(nr.161) ja Bernt Simenseni(nr. 163) vahel, Herman Boleman'ile, kes oli abiõllunud B. Bomhouweri tütrega.

- See Herman Boleman sai kodanikuks 1533, raehärraks 1550 , 1556.a.oli tal esimesest abielus 10 last.

30. 04. 1613(AHB, 104- B) kantakse kinnistu suure hulga pärijate nimele.

16. 04. 1619(AHB, 104-b) need pärijad loovutavad majam-
is asub Oleviste kiriku vastas, Hans Corriase(nr.161) ja Hans Dordenbockholtzi (nr. 163) vahel, oma sugulasele Albrecht Lantingh' ile. Viimane suri 1623, kuid tema lesk, Hans von Mentelni tütar Anna suri alles 1636. aastal.

30 . 10. 1638(NHB, 113) kanti see kinnistu nende kolme elaealise poja(Hans, Albrecht ja Simon Lantingid) nimele.

3.05. 1653(NHB, 113) kantakse see eelmainituist ühele-
Simon Lantingile. - See sai raehärraks 1658, kuid suri juba 1661. aastal, tema lesk, Berend Hutfilteri tütar Margareta abiellus 1662.a. uuesti- Hans Bremer'iga, kes pärines Lüübekist, sai kodanikuks 1662 kaubasellina ja abiellus siis raehärra lesega!

10.05. 1734(NHB,113-a) surnud porteeriumi prefekti Hinrich Lantingi(+ 1715) pärijate nimel loovutatakse see kinnistu, mis asub surnud Chr. Derenthali(nr.163) ja Oleviste kirikumajade(nr.161 ja 159)vahel, ning on veel

59.

Simon Lantini nimel, Carl Johan Rydenius'ele ja
Johan Herman Haecks'ile, kes selle on eksjonilt ostnud.

- Esimene neist oli Läänemaa Meeskohtu nootar, sündis 1704 ja suri 1771; teine - Tallinna kaupmees, sündis 1707, sai kodanikuks 1732, raehärraks 1743, bürger - meistriks 1753 ning suri 1783; mõlema naisteks olid raehärra Jacob Gottfried Hippuse tütre, olid seega kälimehed.

1. 05.1750 (NHB, 113-a) sissekandest selgub, et see on läinud kohtunik (Ordnungsrichter) Hans Ludwig Fock'ile, see loovutanud kapten Magnus Fock'ile ja see loovutab nüüd kaupmees Thomas Bernhard Nettbeck'ile.

Kinnistu asub Oleviste kirikumajade (nr. 161 ja 159) ning tislari Christian Mülleri (nr. 163) vahel, kusjuures H. L. Fock 1741. aastal on antud kinnistule juurde ostnud õuevärava ja pisut maad nr. 163 alt.

- Thomas Bernhard Nettbeck sündis Tallinnas 1724, sai kodanikuks 1748, raehärraks 1772 ja suri 1784.

20.04. 1770 (NHB, 113-a) Thomas Bernhard Nettbeck on oma kinnistu, mis asub Oleviste kirikumajade ja Johan Friedrich Eberhardi (nr. 163) vahel, 11.04.1770 müünud Johan Heinrich von Mehrenschild'ile, kes peale aga kodanik ning selle asemel kantakse kinnistu tema veliniku, kaupmees Herman Johan Hetlingi nimele - Viimane sai kodanikuks 1768, raehärraks 1781 ja suri 1795. Tegelikult omanikeks kujunesid siin adli- kud - valitsusnõunik (Regierunsrat) von Stael.

11.03. 1813 - leitnant Otto Heinrich von Taube

landraat Jacob Johan v. Patkülli pärijad.

- 60.
16. 05. 1813- rittneister Geörg Wilhelm v. Lilienfeld
19. 11. 1835- Otto von Lilienfeld
11. 09. 1856- krehv Nicolai Beuxhoeuden
18. 10. 1860- Herman von Harpe
14. 12. 1876- preilid Mathilde ja Cäcilie von Harpe^{id} ja
Pauline von Harpe.
04. 09. 1910- Ernest ^Utte p. von Brewern.

Lai tänav 43.

Kinnistu nr. 163.

31. 10. 1333 Hinke de Hagen pandib oma kinnistu, mis asub Oleviste kiriku juures 12 marga hõbeda eest Pape vennale Brunole. (Erbebuch I, 364 ja 386).
15. 12. 1356 (Erbebuch I, 947) selgub, et Bruno Pape on surnud ja tema kinnistut kasutab Brynekinus Yserenlon.
- 24.02.1356(Erbeb .I,949) Brynekinus Yserenlon'i kinnistu on enne kuulunud Bruno Pape' le.
8. 05. 1394 (Erbebuch III, 327) Hinrick Orghele loovutab varemini Pape lesele kuulunud kinnistu, mis asub Oleviste torni vastas, Wyneke Woltorp' ile.
- 25.11. 1406(Erbebuch III, 568) Wynyke Woltorpi lese vöörmündrid loovutavad kinnistu, mis asub Gruzebeke oma(nr. 164) kõrval, härra Everd Hologer' ile. Hilisema lisandi järgi lasub kinnistul 20 riimarka, mis kuulub Jaani seegile.
- Euert Hollonger sai raehärraks 1392, bürgermeistriks 1407.
6. 04. 1419 (Erbebuch III, 827) bürgermeister Everd Hologer loovutab laevnikule (schipper) Cleis Johanson'ile kinnistu ,mis asub Gruzebeke kinnistu(nr.164) kõrval. Jaani seegile kuulub selle kinnistu peal 20 margane kapital.
11. 12. 1422 (Rentenbuch 654) Cleys Johanson laenab oma elamu peale raehärra Johan Palmedagilt loo marka 6%-ga.
- Clawes Johanson sai kodanikuks 1418. aastal.
18. 01. 1437 (Erbebuch III, 1136) härra Johan Blake ja Michel Notiken (Grusebeke tütre vöörmündrid) ning härra Wenemar van der Beke loovutavad Jacob Velkener' ile kinnistu, mis asub otse Grusebeke kinnistu(nr. 164) kõrval, koos päraldistega nagu Jacob seda nüüd valdab (ilmselt abielu kaudu). Kinnistul lasuvad kapita - lid : Grusebeke tütar Margrete - 200 marka, koos ostu eelõigusega : Bertram Parenbeke- 200 marka . Ilma kreditoride loata on uute laenude tegemine keelatud.

- Jacob Velkner sai kodanikuks 1430. aastal.

Kui 5.11. 1462(Erbebuch IV, 54) Clawes Houeke saab kinnistu nr. 162 omanikuks, siis juba enne seda on tema käes nr. 163, seega endine Jacob Velkneri oma.

1498.a. (AHB, 107-a) sissekandest selgub, et surnud Clawes Houeke maja ja kinnistu asub Laial tänaval, Oleviste kellatorni taga, Hans Bomhouweri(nr. 162) ja härra Johan Roterti (nr. 164) vahel ning Arnd Blome (kui Clawes ^{Houeke} lese uus mees' loovutab Hans Bomhouweri, kui vöörastütre Gertrudi mehe juuresolekul, Zorges Hulderman' ile (kui Cl. Houeke tütre Elsebe mehele) eelmainitud kinnistu. Seejuures jäävad kuni surmani majja elama Arnd Blome ja tema naine Gerdrut .

- Zorges Hulderman sai kodanikuks 1482 ; tema teine naine ja lesk oli(1527.a.) Tartu piiskopi Christian Bomhoweri öde Birgitta.

5.07. 1516(AHB, 107-a) Lüübeki kodanik Jasper Bomhower esitab oma venna, Tartu piiskopi Christian Bomhoweri kirja, millega viimane oma pärandiosa temale lubab ning loovutab kinnistu, mis asub Oleviste torni taga, Peter Kleuinckhuseni(nr. 162) ja Hans Sastede(nr. 164) vahel, Peter Kleuinckhusenile ja Bartold Bomhowerile Zorges Huldermani lese (Jasperi öde Birgitta) ja selle poja jaoks. Rae poolt on juures klausel, et kinnistut tohib müüa ainult Tallina kodanikule, mis tollal oli täiesti vaieldamatu tava, kuid siin eriti toonitatud.

1518.a.(AHB, 107-a) Bartoldt Bomhower oma kaaslase volitusel loovutab selle kinnistu härra Johan Eckholt'ile, kes selle veel samal aastal loovutab edasi Jasper Bomhower' ile.

1521.a.(AHB, 107-b) Frederick Hudde esitab Lüübeki rae kirja, millega Jasper Bomhoer loovutab selle kinnistu Frederick Hudde' le ja nüüd see omakorda loovutab tolle kinnistu Helmich Ficke' le.

- Frederick Hudde pärines Essenist, sai Tallinna kodanikuks 1523 ja 1524 mainitakse teda juba surnuna.

- Helmich Vicke oli Tallinnas kaubaselina juba 1507 , kuid sai kodanikuks 1513 ; tema esimene naine oli Sorgies Huldermani tütar, kuid see suri juba 1515. aastal.

22. 04. 1535 (AHB, 107-b) Helmich Ficke loovutab selle kinnistu oma sugulasele, Berndt Simenssen' ile.(junior).

8. 05. 1556(AHB, 107-b) surnud Bernt Symenseni lese ja laste pärijad loovutavad Jürgen Honerjeger ' ile maja ja õue, mis asuvad Oleviste taga, Henrik Rosti(nr.164-II) ja härra Herman Bolemani(nr. 162) vahel.

- Jürgen Honerjeger sai " mustpeaks 1537, kodanikuks 1540, raehärraks 1557.

25.06. 1568(AHB, 107-b) härra Jürgen Honerjeger loovutab selle kinnistu Clawes Schilt' ile,kes sai kodanikuks 1556.

11. 04. 1600(AHB, 107-b) poeg Jürgen Schilti volitusel loovutavad väimehed selle kinnistu pojale, Hans Schilt'ile. kes sai kodanikuks 1593 ja suri enne 1607. aastat.

16. 10.1607(AHB, 107-b) surnud Hans Schilti lese määratud võõrmündrid loovutavad Laial tänaval, Cordt Stahl'i (nr. 162) ja Lubbert Schloyeri(nr.164 I) vahel asuva kinnistu (Hans Schilti õemehele) Hans dor den Bockholt'ile (ka Dordenbockholt) ,kes sai kodanikuks juba 1584.

- 6. 05. 1631(NHB, 112) Hans zur Haar enda eest ja oma sugulase, Jacob Johanson Dornebockholti (Rotterdamis) volitusega loovutab oma sugulasele, Christoffer Drenthal' ile eelmaintud maja ja kinnistu, mis asuvad

Laial tänaval, Lubbert Schloyeri(nr. 164- I) ja Albrecht Lantingi(nr. 162) vahel.

- Christoph Derenthal sai kodanikuks 1614, raehärraks 1632 ja suri 1654. Seejärel kasutasid kinnistut lesk ja väimehed, kuid ümberregistreerimatult.

16. lo. 1741(NHB, 112) kohtufoogt oma ülesannetes loovutab kaupmees Johan Herman Haecks'ide maja, mis asub Rydeniuse ja Haeeksi oma(nr. 162) ning Simon Blanckenhageni (nr. 154) vahel.

Samas loovutab Joh. Herm. Haecks kohtunikule Hans Ludwig Fock' ile käesolevast, s.o. endisest Derenthali kinnis-

tust õuevärava koos õue kaelaga(Hof Hals) ja selle peal asuvate kambritega ning ka osa õuet- toamüüri nurgalt sirgjoones kuni õue lõpuni .

- See Hans Ludwig Fock oli kinnistu nr. 162 varjatud omanik ja nii on siin tegemist ilmse juurdelõikega tollele kinnistule.

7. 05. 1742 (NHB, 112-a) Johan Herman Haecks loovutab sellest kinnistust järele jäänud osa tisleerile Christian Müller' ile.

- Viimane pärines Merseburgist, sai Tallinna kodanikuks tisleerina 1742 ja suri 1767 ; tema lesk, tisleer Friedrich Classeini (+ 1740) endine lesk, Maria Turau, suri 1781a.

17. lo. 1768(NHB, 112-a) Christian Mülleri lese, Maria Taurau nimel loovutatakse kaupmehele Johan Friedrich Eberhard' ile(kui vastutajale mittekodanikust omaniku puhul) 8. lo. 1768 oobersti-proua Anna Charlotta von Staali, sündinud von Albedyli, poolt ostetud kinnistu , mis asub superintendent H. Chr. Wrede(nr.164) ja Thomas Bernh. Nottbecki(nr. 162) majade vahel.

Selle kinnistu järgmised omanikud olik kõik nagu nr. 162.